Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…921 оной … гарана | № 247 (16470) | 1983 оной октябриин 27, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ БОЛОН ПРОДУКЦИИН ШАНАРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭГТЫ!

1983 ОНОЙ ТҮСЭБЫЕ, АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДААБАРИНУУДЫЕ БҮХЫ ДҮНГҮҮДЭЭРНЬ ДҮҮРГЭЕ!

(КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУДҺАА).

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

…3 ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР

…ходоной комбинадта Агуу Октябриин хүн… …нэс мүрысөөн эршэмтэйгээр дэлгэрэнхэй. …предприятиин цех участогуудта ажалай үбгэр… …илхэд олон. Жэшээлхэд, доодо складта … гэдэг Платон Трифоновичой Ивановой даадаг … уярнуудта эршэтэй, эмхитэйгээр ажаллажа, …бүтээлгэ түйлана. Тиихэдэ бэлэн болоhон … хюрөөдэгшэдэй Иван Ильич Кузне… бригада hүүлэй үедэ илангаа ам… ажаллана. Бригадын гэшүүд хэшээл … эдэнэр ажалайнгаа графигые ниилэд… Кузнецовой бригада 1984 оной апрелиин тоосоо… байнхай. Табан жэлэй эхин дээрэ социалис уял… бригадын коллектив жэл бүри 1 миллион … хюрөөдэхэбди гэжэ мэдүүлhэн юм. hүү… …харахада, энэ бригадынхид …

… район.

А. ДОРЖИЕВ.

ТАБАН МИЛЛИОНҺОО ҮЛҮҮ

Холбоолжоной нүүрhэнэй ураалай коллектив байгша ондо бүтээсэ эхэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Коммунист Анатолий Кузьмич Шевченкын хүтэлбэрилдэг экипаж арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилhэнhээ хойшо 5 миллион гаран кубическа метр газар, шорой урбуулжа, нүүрhэнэй хэбтэшын газарые сэбэрлээ. Тиимэл түс экипаж дүрбэн жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине болзорhоо урдишалан дүүргэбэ. Экипажай гэшүүд Вячеслав Иванович Гречишкин болон Владимир Алексеевич Мулокин гэгшэд онсо шалгарhан байна.

Н. НАМСАРАЕВ, манай корр.

Ленинскэ нэрэмжэтэ …на… комбинадай цех, …дэ Агуу Октябриин …элдэ зорюу… социалис мүры… …р дэлгэрэнхэй. …дүй дүршэл… …гшэд, эрэгшэд, …лтэй хүдэлмэ… …лно. Тэдэ… Роза Борисов… Үнгэрhэн жэл… …онова бүд нэ… …россиин кон… …hуурида гара… …Р-эй эрхим бүд… …нэрэ зэргэ… юм. Байгша … хойшо Роза … эршэмтэй гээр …сэбhөө гадуур бүд үйлэдбэри… байна. Эдэ Агуу Октябриин социалис мүры… …hон дүй дүр… …гшэ муу бэ… түйлана.

…ЭРЭ: Р. Б. Шо…даа.

…НАЙ фото.

…ҺОНДОО …ТАГҮЙ …ЭХЭНЬ

гектар талмай даалгагданхай. Тэрэнэйнгээ 4 гектартань моркооб, бэшэндэнь капуста hуулгадаг. Мүнөө үдэ овощ ургуулагшад капустаяа суглуулжа абанхай. Түрүүшын дүрбэн үдэрэй туршада эдэнэр бэлэдхэлэй пунктда 1230 центнер капуста тушааhан. Түрүү коллектив гүрэндэ овощ худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбые хоёр дахин үлүүлхэеэ хараална. … элитэ.

Звенодо 15 эхэнэр хүдэлдэг. Устинья Наумовна Покацкая … арба гаран жэлэй туршада хүдэлhэн … Мүн лэ овощ ургуулагшад К. Ф. Калашникова, К. И. Покацкая, А. М. Петрова, А. И. Петрова гэгшэд hайнаар хүдэлдэг нүхэд юм.

Т. БАДМАЕВА.
Улаан-Үдын район.

ҺҮ ҺААЛИЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Саяанай совхозой Захтадай hү hаалиин фермын коллектив hү hааха ба гүрэндэ худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабарине үлүүлэн дүүргэхэ зорилгонуудые … Түс коллектив бүхэдөө 2080 центнер hү тоhоной заводто тушааха, түсэбөө 106 процент дүүргэhэн байна. Ингэжэ энэ фермын hаалишад байгша ондо нёдондонойхидо орходоо гүрэндэ hү тушаалгаа 600 центнерээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Эдэнэр мүнөө Агуу Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, hү hааха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 1-дэ дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Энэнь hаалишадай hайндэрэй бэлэг болохо бшуу.

Энэ түйлагдаhан амжалтын үндэhэн хадаа малшадай даалгагдаhан ажалдаа эзэн ёhоор хандажа hайн үрэ гаргаhан. Дуршэлтэй hаалишан Ольга Александровна Тугаринагай оруулhан хубита нилээд ехэ. Тэрэ түс фермэдэ … худэлнэ. Суута малшан мүнөө үнеэн бүринөө дунда зэргээр 1740 килограмм hү hаагаад байна. Һаалишад Р. Я. Митина, В. Л. Крюкова, Л. Г. Пемлякова гэгшэд тэрэнhээ холо гээгдэнгүй.

И. ФЕДОРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй район.

…ЭРЭЭ — 3000 КИЛОГРАММ

«…айский» совхозой Мостовкын hү hаалиин фермын … үнгэрhэн юhэн hарын дүнгөөр … даабарине дүүргэhэнээ мэдүүлээ hэн. … дүнгөөр бүхэдөө 3941 центнер hү … оноймого түсэбые 130 процент бэелүүлhэн …

…дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ hаалишад … Н. Д. Пермякова, П. А. Вязьмина, М. В. Лузи… …А. Л. Сизых гэгшэд түрүүлжэ гарадаа. Энэ hаалишад энэ жэлэй дүүрэтэр фермээрээ үнеэн бүринөө … hааха зорилго табяад, мүнөө Агуу … дэлгэрhэн ажалай вахтада батаар жа… байна.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
… район.

…ЛАЙ БААТАРШАЛГЫЕ МАГТАН ДУУЛАГША

…н сагай түрүү хүн, социалис об… …хадаа элитэ ехэ … Фёдор Гладковой зо… …герой мүн. Тэрэнэй түрэ… … 25-да Москвада, … Колонно зал соо бо…

…ажалшадай түлөөлэгшэд хэлэhэн байна.

Революциин урда тээ коммунист болоhон Гладков уран зохёолой хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, «шэнэ эрэ байдалда шэнэ хүнүүдэй мүндэлhэн … хараhан хүсэл эрмэлзэл хадаа миниин зохёол бүтээлнүүдэй эшэ үндэhэн болоно» гэжэ тэмдэглэдэг hэн. «Цемент», «Энергия» гэжэ романууд, совет литературын классика болоhон бусад номуудынь автороо энэ зорилгоё бэелүүлhэн байна. Ф. Гладковой номууд манай орон дотор 32 хэлэн дээрэ 8 миллион шахуу хэблэлгэдэ гаранхай.

Энэ үдэшэ Москвагай искусствын уран бэлигтэн концерт дүүрэбэ. Уран зохёолшын бүтээлнүүдые … hонин байна.

(ТАСС).

КПСС-эй областной комитедэй XIII пленум

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ

КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысовэй хэhэн элидхэлhээ

Ороной Эдеэ хоолой программа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар хүдэлмэри ябуулхадаа, илангаяа мал ажалай ашаг шэмые, мяха, hү болон бусад продуктнуудые абалгые эрид дээшэлүүлгэ тусгаар удха шанартай хэрэг гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно бшуу. Энэ хэрэгтэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрhэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн, түс hалбариие хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула, малай тэжээлэй бата бэхи үндэhэ hуури тэбхин тула, ажалай hайн үрэ дүнгүүдэй түлөө моральна болон материальна урмашуулгые үргэдхэхын тула абажа байгаа хэмжээнүүд зорюулагдана.

Хүдөө нютагуудай партийна организацинууд хүдөө ажахын үмэнэхи эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Табан жэлэй хоёр жэлэй туршада түйлагдаhан ургалтын аша туhаар hү, ноохо, үндэгэ гүрэндэ тушааха түсэб үлүүлэгдэhэн, мяха абалга, худалдалга нилээд дээшэлhэн, мал ажалай үрэ дүнгүүдэй шанар зарим тэды hайжарhан зэргэтэй.

Үнгэрhэн малай үбэлжэлгын хаhа олонхи ажахынуудта эмхитэйгээр, муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр үнгэрөө hэн. Энэ жэлэй юhэ hарын туршада урданайхиhаа тугал, хурьган, поршоонхо, унаган олоор абтаа, малай тоо толгой олошороо, hү абалга, үүсэлэгдэhэн малай шэгнүүр зарим тэды дээшэлээ.

Зэдын районой ажахынуудта мяха абалга 19 процент, Бэшүүрэй—8 процент, Загарайн—9 процент, Мухар-Шэбэрэй — 6 процент ехэ болоhон байна. Баргажанай райондо hү hаалга 22 процент, Хурамхаанай—14 процент, Загарайн ба Захааминай—10 процент, Мухар-Шэбэрэй—9 процент ургаа.

Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Хойто-Байгалай, Прибайкалиин районуудай ажахынууд мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалгые ехээр дээшэлүүлжэ шадаhан байна.

Үбhэнэй, силосэй, сенажай, ногооной гурилай талаар урда жэлнүүдэйхидэ орходоо hайн байдалтайбди. Республика дотор hүүлэй мэдээгээр 620,7 мянган тонно үбhэн болон сенаж, 746,4 мянган тонно шэмэтэ тэжээл абтаа, 44,3 мянган ногооной гурил татагдаа. Нёдондонойхиhоо юрэнхыгөөр абахада 10 процент ехээр малай тэжээл суглуулагдаа гээшэ.

Республикын таряашад яhала hайн хүдэлөө. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 13,3 центнер орооhон сохигдоод байна. Бүхыдөө 572,5 мянган тонно орооhон абтанхай. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаhанhаа 123,8 мянган тонноор ехэ болоно бшуу. Ингэжэ республикын колхоз болон совхозууд ерэхэ үбэлжэлгые малдаа эдюулхэ өөрын талха тарянай зүйлөөр баянаар угтажа байна. Шанарыньшье нилээд hайн гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эдэ бүгэдэ хадаа газар таряалан элдүүрилгын, малай тэжээл бэлэдхэлгын гурим бүхы дээрэнь гуримшуулhанай, үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай, бригадна подряд үргэнөөр хэрэглэhэнэй, партийна организацинуудай, совет болон хүдөө ажахын органуудай ехэ оролдолгын аша туhаар түйлагдаа бшуу. Тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ городойхид, hурагшад, студентнэр, залуушуул хүдөөгэй ажалшадта ехэ туhа хүргэhэн байна.

Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хяагтын, Кабанскын районуудай ажалшадай амжалтые онсо тэмдэглэмээр. Тэдэнэр баян ургаса хуряахадаа, орооhо абаха түсэбтэ даабарие холо үлүүлжэ шадаа. Түнхэнэй, Баргажанай, Яруунын, Прибайкалиин районуудай механизаторнууд сагай хүндэ уларилтай үдэр hүнигүй тэсэмгэйгээр дабаhан, ургуулhан бүхы юумэнүүдээ сүм суглуулхын тула ехэ оролдолго гаргаhан байха юм.

Уридшалан багсаамжалhанай үндэhөөр энэ жэлэй малай үбэлжэлгын хаhые толгой бүхэндэ (условно) 12,5—13 центнер тэжээлэй единицэ хүрэмөөр элдэб тэжээлтэйгээр угтажа байнабди. Кабанскын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй районуудайхи 18—20 центнер болохо.

Мүнөө hолоомо, тэжээлэй үлэгдэлнүүдые суглуулга, зеленко хуряалга ябажа байна. Энэ хүдэлмэриие хурдан түргэнөөр ябуулха, дары түгэсхэхэ, тэжээлэй ноосые бүри арьбадхаха хэмжээ абаха шухала. Бүхы hолоомон фермын дэргэдэ зөөгдэхэ, hайнаар hурилэгдэхэ, багсалагдаха зэргэтэй.

Гэхэ зуура олон ажахынууд абтаhан тэжээлээ гүйсэд оршолоодүй байhаар. Иимэ байдалтай эбсэшэгүй. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүдэлмэрилэгшэд тэжээлээ нарин бүридхэлдэ абаха, малаа ёhотойл рационой гуримаар эдеэлүүлхэ хэмжээ абаха уялгатай. Тиихэдэ ажахы доторой, ажахынууд хоорондын хубаарилга хэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Мүнөө гүрэнэй туhаламжада пайдалга дэмы хэрэг.

Мал ажалай продукци абалгада гаргашалагдаха орооhоной хэмжээе эрид хорооохо гэhэн ажахын тусхай удха шанартай заабари КПСС-эй ЦК нэгэнтэ бэшэ үгэhэн байна. Энэ заабариие бодотоор бэелүүлгэ хадаа партийна организацинуудай үдэр бүриин анхарал доро байха хэрэг мүн. Үлүү гараhан орооhые малда эдюулхэ гээшэ ажахыда олзогүй байhаниинь мэдээжэ.

Мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжо олонхи ажахынуудта байгуулагданхай байhаниинь эли тодо. Бэлшээришье энэ жэлдэ hайн. Зүгөөр эдэ арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ шухала.

Энэ жэлэй дүүрэтэр хэхэ хүдэлмэри ехэ. Ерэхэ 1984 ондо илангаяа мяха, ноохо худалдалга гайтай байха. Тиихэ мүртөө хойто жэлдэ мяхаар 5 мянган тонно урда жэлнүүдэй урине хүсэлдүүлхэ зэргэтэйбди. Зүгөөр энэ асуудал шиидхэлгэ хадаа имагтал ерэхэ малай үбэлжэлгэhөө дулдыдаха байна.

Пленумэй үзэмжэдэ КПСС-эй обкомой бюро энэ асуудал табихадаа, малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри яажа hайнаар ябуулхаб, ямар асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулалтайб, ажахы бүхэндэ мал ажалай продуктнуудые абалга дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые хайшан гэжэ дүүрэн хэрэглэхэб гэhэн бодомжо баримталhан байна.

Малай үбэлжэлгэ хадаа республикын малшадай, мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй ёhотойл шалгалтань болохо байна. Яруунын, Баунтын, Түнхэнэй, Баргажанай районуудай ажахынуудта үбэлжэлгын үедэ хүндэшэг байдал ушаржа магад. Тэндэ тэжээл багаар абтаа. Зунай үедэ мал ёhоор таргалаагүй, зарим малые байлгаха газар үгы. Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Загарайн, Бэшүүрэй районуудай ажахынууд тэдэндэ туhа хүргэхэ зэргэтэй. Яруунын ажахынуудай зарим мал ондоо районуудта абаашагдаха зэргэтэй. Уhанда абтаhан байра байдалые заhабарилха, дэбдихэ зүйлнүүдые суглуулха ёhотой байбашье, мүнөөдөө мүртэй юумэ тэдэ районуудай ажахынууд хэнэгүй.

Түнхэнэй районой ажахы бүхэндэ шахуу hэльбэн шэнэлэгдэжэ, заhабарилагдажа байhан үнеэдэй ба тугалай байранууд бии. Түс объектнүүдтэ хүдэлхэ хүнүүд дуталдана, барилгын материалнуудай дуталдаха ушарнууд али олон гарана. Тэрэшэлэн Баргажанай, Хурамхаанай, Загарайн, Сэлэнгын районой ажахынуудта үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэг унжагайраа. «Бурятсельхозмонтаж к о м п лект» нэгэдэлэй оньhожоруулагдамал 56-дахи колоннын, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын тусхай колоннонуудай хабсаргагшадай дары түргэн хэхэ хүдэлмэринүүд ехэ болошоод байна. Тиимэhээ колхоз болон совхозуудай талаhаа тэдэнэй ажалда горитой туhаламжа үзүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө бии байгаа тэжээлээ үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэhээл hолоомо хэршэжэ, тэжээлэй цехүүдтэ буйлуулха, хуурай холимол тэжээл бэлдэхэ, тэжээл дабhалха, эhээхэ, hүнэй орондо хэрэглэгдэдэг тэжээл бэлдэхэ шухала. Малда үгтэхэ тэжээлые эртээнhээ буйлуулха ябадал малшанай бүхы ажалые хүнгэдхэдэг, бүтээсэтэй болгодог байна. Республикын колхоз, совхозуудта тэжээл бэлдэхэ иимэ аргануд хэрэглэгдэдэг болоhоор үнинэй. Энэ хэрэг бэелүүлхэ талаар дүй дүршэлшье яhала бии гээшэ.

Республикын ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёhоор, октябриин 15-да колхоз болон совхозуудта тэжээл бэлдэдэг 488 цех ба тусхай газарнууд эмхидхэгдэнхэй байба. Тэдэнэй 344-ниинь эбэртэ бодо малай фермэнүүдтэ байгуулагданхай. Мүн тэжээл үйрүүлдэг ИРТ-165 түхэлэй хүсэтэ оньhон түхеэрэлгэнүүдые нэмэлтэй. Эдэ бүхы түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэбэл, бии байгаа hолоомоной 80 процентыень буйлуулжа, 220 — 250 мянган тонно hайн шанартай холимол тэжээл бэлдэмээр юм.

Гэбэшье hүүлэй мэдээнэй ёhоор элдэб шалтагаануудhаа уламжалжа, тэжээлэй 80 цех хүдэлгэгдөөгүй байhаар. Мухар-Шэбэрэй, Хоринн, Сэлэнгын районуудта олон цехүүд ашаглагданагүй. Тиихэдэ Хяагтын, Хурамхаанай районуудта тэжээл бэлдэдэг шэнэ цехүүдэй барилга удааржа байна. Тиимэhээ үбэлжэлгын түрүүшын үдэрнүүдhээ эдэ дутагдалнуудые түргөөр усадхаха гээшэ ехэ шухала.

Ехэ hү hаалта, мал hайнаар шахалга, шэмэтэй тэжээл бэлдэхэ, буйлуулха хэрэгhээ эхи абадаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэhээ тэжээл бэлдэдэг хүдэлмэришэдые малшадай дунда дэлгэрдэг мүрысөөндэ хабаадуулха хэрэгтэй.

Республикын Хүдөө ажахын министерствын тоолоhоной ёhоор, тэжээл бэлдэдэг цехүүдэй хүдэлмэриие 1700-гаад хүн хангаха байна. Тэдэнэй 800-ниинь механизаторнууд байха ёhотой. Түс цехүүдые зогсоонгүйгөөр хүдэлгэхын тула найдамтай, ажалша бэрхэ хүнүүдые энэ хүдэлмэридэ томилхо шухала. Юуб гэхэдэ, гүйсэд буйлуулагдаhан, hайн шанартай тэжээлээр хангагдаhан малhаа ехэ hүн haагдадаг, тобир тарган мал гүрэндэ тушаагдадаг. Тиимэhээл тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ хабаадуулагданхай хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалда анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ жэлэй түсэбүүдые заатагүй дүүргэхын тула колхоз, совхозууд үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. Мүнөө октябриин тэнгэhээ холо үнгэрөөд байхада, республика дотор бүхыдөө мяха худалдаха жэлэй түсэб hаял 62 процент, hү— 88, үндэгэ—83, ноохо—97 процент дүүргэгдээ. Кабанскын районой ажахынууд түсэбөө дүүргэхын тула жэлэй дүүрэтэр үшөө 3,3 мянга үлүүтэй тонно мяха, тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй район — 2,2 мянган тонно, Бэшүүрэй — 1,8 мянган тонно, Баргажанай—1,1 мянган тонно мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулха ёhотой. Республика энэ үе соо бүхыдэнь 25,5 мянган тонно мяха худалдаха зэргэтэй.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбэй дүүргэлтэдэ иимэ шахардуу байдалай тохёолдоод байхада, адууhа малые шахан таргалуулха хүдэлмэриие яажа эмхидхэхэ тухай онсо тогтожо хэлэхэ шухала.

Мяха худалдаха түсэбые дүүргэхын тула дүрбэдэхи кварталда 35 мянган үхэр, 42 мянган гахай, 107 мянган хонидые шахан таргалуулжа, тушааха хэрэгтэй. Мүнөө дээрээ колхоз, совхозуудта тэды шэнээн мал шахалганда үшөө табигдаагүй байна гэжэ республикын Хүдөө ажахын министерство мэдээсэнэ. Яруунын, Захааминай районуудай ажахынууд малаа шахан таргалуулжа эхилээгүй байhаар. Мал шахаха ажахынууд хоорондын предприятинуудайшье хүсэн тэндэ гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Гэхэтэй хамта гүрэндэ мяха худалдаха түсэб дүүргэгдэхэгүй гэжэ эдэ районууд бүри сентябрь hарада хараалhан байна.

Хэжэнгын, Хоринн, Хяагтын районуудай ажахынуудта үсөөн мал шахалганда табигданхай. Кабанскын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй районуудай колхоз, совхозууд гахайнуудые шахалганда табиха даабарине дүүргэнэгүй. Ажахынуудта малай шэгнүүр өөдтэй нэмээгдэнэгүй. Хоринн районо жэлэй 9 hарада үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ миил 259 граммаар, Баргажанда—289, Хяагтада —304 граммаар нэмээгдээ. Малай шэгнүүрые иимэ ахир багаар нэмээжэ байбал, үхэрнүүдые мяхалиг томо болгожо тушааха зорилгые эрхимээр бэелүүлхэнь бэрхэтэй.

Улаан-Үдын, Кабанскын, Бэшүүрэй районууд гахайнуудай шэгнүүрые мүртэй нэмээгээгүй дээрэhээ жэжэ, туранхай гахайнуудые мяханда тушаана. Иимэ байдалай тохёолдоод байхада адууhа малые шахан таргалуулха хүдэлмэриие бодотоор эмхидхэхэ, бүхы хэрэгтэй хэмжээ абаха саг ерээ. Дүрбэдэхи кварталда мяха худалдаха талаар КПСС-эй обкомой тогтооhон даабариие заатагүй дүүргэхэ зорилготойгоор мал шахалгын хүдэлмэриие эмхидхэхэ ёhотой. Түсэбэй үлүүлэгдэн дүүргэхээр хараадуулагдажа зарим районуудта даабари үгтэhэн байна. Тиигээгүй hаа, республика бүхы дээрээ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхэгүй бшуу.

Гол зорилго юуб гэхэдэ, бии байhан малые hайнаар шахажа, тарган, шэгнүүр ехэтэй болгохо хэрэгтэй. Мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула сентябрь-октябрьда малые тушаангүй бага зэргэ байлгаха ушартай болгодоо. Теэд саашадаа мал тушаалгые хойшолуулжа болохогүй. Мяханай комбинадта мал тушааха графигые наринаар сахиха хэрэгтэй. Тэрэгүйдэ тушаагдаhан малые саг соонь үүсэлжэ үрдихын аргагүй болохол.

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ажахынууд хоорондын предприятинуудта үхэрнүүдые олоор суглуулжа шахаха гээшэ тон шухала. Байрын хүсэд хүрэхэ соонь тэндэ 25 мянга хүрэтэр мал суглуулха арга бии. Үхэрнүүдые ингэжэ шахахадал алишье талаараа ашагтай байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын районойхид ажахынууд хоорондынгоо предприятида үхэр олоор суглуулжа шахахадаа үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 790 грамм хүрэтэр нэмээгээд, шахамал бүхэниие 372 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушаана. Тусхай комплекснуудто шахагдаhан гахайнуудшье баhал шэгнүүр ехэтэйгээр тушаагдадаг.

Һаяхан КПСС-эй обкомой бюро энэ асуудалые хаража үзөөд, мал шахан таргалуулдаг ажахынууд хоорондын хамжаануудые хүгжөөхэ хэрэг үшөөл хангалтагүй байна гэжэ тэмдэглээ. Олонхи районуудта тиимэ хамжаануудай бии болгогдонхой нэрэтэйшье hаань, тэдэнэй ажалда партиин райкомуудай, РАПО-нуудай зүгhөө бодото анхарал хандуулагданагүй. Тэндэхи малай байрануудай хахадынь шахуу хооhон байдаг. Эмхидхэлэйшье олохон асуудал шиидхэгдээгүй байhаар. Баргажанай районойхид Бодоной совхоздо ехэ гаргаша хэжэ, тиимэ предприятиин барилга бодхооhон аад, мүнөө болоходо тэндээ мал шахахагүй гэжэ шиидээ. Мал шахаха ажахынууд хоорондын эмхи бии болгохо хэрэг Хэжэнгэдэ, Хурамхаанда, Яруунада баhал удааржа байна. Ажахынууд хоорондын предприятинуудай баазые хүгжөөхэ талаар республикын Хүдөө ажахын министерство анхарал ёhоор табинагүй. Энэ асуудалые шиидхэхэ тушаа бүхы шухала хэмжээ абаха, энээндэ нарин хиналта тогтоохо саг ерээ.

Малай шэгнүүрые ехээр нэмээхэ, таргалуулха талаар малшадай дундахи социалис мүрысөөе урда урдынхиhаа ондоогоор эмхидхэхэ, эгээл богони болзорто, эгээл ехэ шэгнүүр абаhан, мяхалиг томо мал тушааhанайнь түлөө хүнүүдые зүбөөр урмашуулха шухала.

Зарим районуудай өөhэдынгөө малаар мяха бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадахагүй байhан дээрэhээнь хүн зонhоо үлүү малыень худалдажа абаха ушартай бологдоно. Энээндэ банкhаа урьhаламжа үгтэхөөр хараалагданхай. Гэбэшье хүн зонhоо мал худалдажа абаха хэрэг мууса эмхидхэгдэнэ.

Ерэхэ жэлдэ мяха худалдаха түсэб 6 мянган тонноор ехэ болохонь. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ дутуу үгэhэн мяханайнгаа хахадыень хүсэлдүүлхээр хараалбал, мяха худалдалгые 12—14 процентээр дээшэлүүлхэ ёhотой болонобди. Эгээл тиимэhээ ажахы, район бүхэндэ мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые бүри мүнөөнhөө абаха хэрэгтэй. Орооhо таряа элбэгтэй ажахынууд шубуудые олоор тэжээхэ, гахайнуудые олон болгохо, түл олоор, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые шиидхэхэ ёhотой.

Эхэ малай hубайрхада, түл түрэсынь гарзалхада, ехэхэн хохидол тохёолдоно.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Совет орон дотор

РЕЛЬСНУУД ДЭЭГҮҮР ТУЛГАНУУД БАРИГДАНА

УСТЬ-КУТ. (Эрхүүгэй область). Байгал-Амарай түмэр замые электрижүүлхэ хүдэлмэри эхилээ. Кунермэ станцаhаа Байгалай тоннель хүрэтэрхи участогуудта контактна сетиин түрүүшын тулганууд hая бодхоогдоо. Техническэ проектын ёhоор түмэр зам электрижүүлэгдэжэ байнхай.

— Байгал-Амарай түмэр замай бүтээсые дээшэлүүлхэ гансал зорилго табигдана, — гэжэ Байгал-Амарай түмэр замай электрижүүлгын албанай ба элшэ хүсэнэй ажахын начальник И. Безлюдов хөөрэнэ.

«ЛенаБАМстрой» трестын бригаданууд БАМ-ые электрижүүлхэ хүдэлмэри ябуулна. Тулгануудые бодхоохын хажуугаар Лена-Восточно, Киренгэ болон БАМ-ай бусад станцинуудта подстанцинуудай барилга эхилээ. 1985 ондо Усть-Кутhаа Северобайкальск хүрэтэр электропоездүүд ябажа эхилхэ.

АЭРОПОРТ ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

МОСКВА. Эндэхи Шереметьево-2 гэжэ аэропортдо баярай оршон байдалда hүүриинь табигдаhан ашаанай томо комплекс агаарай уласхоорондын замаар хүнүүдые ба ашаа зөөлгые саашадань хүгжөөлгэдэ туhа нэмэри болохо байна.

Эндэ элдэб албанууд түбхинэхэ, самолёдуудай байха тусхай газар баригдаха байна. Эндэхи бүхы хүдэлмэри автомадай туhаламжаар дүүргэгдэдэг байха. Энэнь ашаа хэрэгтэй газартань хүргэлгые эрид түргэдхэхэ арга олгохо байна. Бэдэрэлгын электронно түхеэрэлгын туhаламжаар манипуляторнууд тоотой минута соо хэрэгтэй контейнернүүдые олоод асардаг байха юм.

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ XIII ПЛЕНУМ

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭХ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Жэлэй үнгэрһэн гурбан кварталда республика дотор зуун үнеэн бүриһөө миил 53 тугал абтаа. Зарим районуудта тэрэнь бүришье үсөөн. Зуун эхэ хонин бүриһөө 61 хурьган түлжүүлэгдээ. Томо эхэ гахайн бүриһөө 11 поршоонхо абтаһан байна. Энэ үе соо бүхыдөө абтаһан тугалнуудай 11 процент, хурьгадай—17, поршоонхонуудай—15 процентнь гарзалаа. Бэшүүрэй, Хяагтын, Хэжэнгын, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта тугал, хурьгад илангаяа олоор гарзалуулагдаһан байна. Тэрэ мүртөө намарай һарануудта, үбэлэй эхеэр малай олоороо гарзалжа байхадань һанаата болохоор.

Яруунын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Захааминай болон бусад зарим районуудта малай гарзалһанһаа, һубайрһанһаа боложо, һүрэгэй тоо толгой олошоронгүй.

Яруунын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Захааминай районуудта малай һубайралга болон гарзалалга мал ажалые горитой хохидуулна, мал олошоруулха хүдэлмэрине хойшонь татана. Энэнь нэн түрүүн юун дээрэһээ болоноб гэбэл, заншалта болоһон эдэ дутагдалнуудтай эрид шууд тэмсэл ябуулагданагүй бшуу.

Зэдын райондо зунай бэлшээриин зохид эрхэ байдалда ганса гурбадахи кварталда 14,5 мянган хонин, 465 толгой эбэртэ мал гарзалаа. Тиихэдэнь партиин райком болон райгүйсэдком иимэ байдалай ушар шалтагааниинь мүртэй элирүүлэнгүй, тус асуудалые хаража үзэбэгүй. Мүн баһа гурбадахи кварталай туршада Сэлэнгын райондо 10,2 мянган хонин, 440 үхэр, Мухар-Шэбэрэй райондо 9,1 мянган хонин, Хяагтын райондо 7,1 мянган хонин, 500 гаран үхэр, 2077 гахай, Бэшүүрэй райондо—7,5 мянган хонин, мянга хахад шахуу гахай гарзалаа.

Малай һубайралга болон гарзалалгын түлөө республикамнай һаяхан РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ шанга шүүмжэлэлдэ оробо. Тугаллаха болоодүй гунжадые, хюһаран үнеэдые үрэжүүлхэдэ мүнөө эгээл зохид хаһа ороод байна ха юм.

Мэдээнүүдые абажа харахада, яһала барагшье шэнги. Нёдондонойхиһоо олон эхэ мал үрэжүүлэгдээ. Зүгөөр бодото дээрээ ямар байдалтай болоод байһанаа үшөөл һайн хаража үзэхэ хэрэгтэй. Хонидые һубайруулхагүйн тула искусственна үрэжүүлгын һүүлээр хусануудые заабол табиха шухала.

Юрэдөө, малаа бүтэн бүринөөр харууһалхын хойноһоо али болохоор оролдохо зэргэтэй. Нэн түрүүн үлбэр залуу малаа эмшэлэлгэ-һэргылэлгын пунктнүүдтэ суглуулжа, тэрэнээ һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Забһартай шалатай байрануудта тугалнуудые оруулхын тула мүн лэ ярахаар болоо.

Малай үбшэн тахалда, илангаяа хамууда, хонидой уша хорхойдо, тугалнуудай хото, гэдэһэнэй үбшэнүүдтэ харша ветеринарно-һэргылэлгын түсэбтэ бүхы хэмжээ ябуулганууд саг соогоо хэгдэхэ ушартай. Малаа хаа хаанагүй бүлеэдхэһэн уһаар уһалха хэрэгтэй. Малаа хайша хэрэг харууһалха ушарнуудые үндэһөөрнь саг дары усадхаха шухала.

Малай гарзалха, үгы болохо, хулгайда абтаха ушарнуудтай тэмсэхэдээ, эдэ дутагдалнуудта гэмтэй хүнүүдтэ партийна организацинуудай зүгһөө шанга эрилтэ табиха хэрэгтэй. Иимэрхүү ушар бүхэн нарин нягтаар элирүүлэгдэнгүй үлэхэ ёһогүй. Ушаруулһан хохидолоо хүсэлдүүлхэ талаар Ажалша коллективүүд тухай хуулиие дүримэй ёһоор зэмэтэнние хэһээхэ хэрэгтэй. Энэнь гансашье малшадта бэшэ, харин гарзалалгын түлөө харюусаха зэргэтэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ хабаатай.

Һүүлэй үедэ Бэшүүрэй, Хяагтын, Сэлэнгын, Кабанскын болон бусад зарим районуудта үнеэдэй һү һаалиин доошолһон ушар һанаата болгонгүй байха аргагүй. Эсэстэнь бүхы республика соо һү үйлэдбэрилгэ доошолһон байна. Сентябрь соо Яруунын, Хурамхаанай, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Захааминай, Хориин районуудта үнеэн бүриһөө 100 килограммһаа арай үлүүхэн һү һааба. Улаан-Үдын, Кабанскын, Сэлэнгын районуудта үнеэн бүриһөө сүүдхын оройдоол 4 килограмм һү һаана.

Октябрь һара соошье үнеэдэй һү шэмэ дээшэлбэгүй. Ушарынь гэхэлэ, үбэлэй байрануудта оройтожо зөөгөө, олонхи фермэнүүд бэлэдхэл муутай байшоо. Зүгөөр нэн түрүүлэн хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэдэй һанаа амар ябадаг ушарһаа эдэ бүгэдэ дулдыдана. Байгша оной 9 һара соо үнеэн бүриһөө республика соомнай дундаа зэргээр арай шамай 1411 килограмм һүн һаагдаа. нёдондонойхиһоо энэнь оройдоол 18 килограммаар үлүү болоно. Жэшээнь, Бэшүүрэй район һү бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ байбашье, гүрэндэ тушаалгань 600 гаран тонноор хороо. Үнеэдэй һү шэмэ энэ хугасаада 148 килограммаар доошоо ороо. Һү үйлэдбэрилгэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 9 процентээр унаа. Үнеэн бүриһөө һү һаалга Яруунын райондо 82 килограммаар, Кабанскын райондо 63 килограммаар хороо.

Һү үйлэдбэрилгые һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүд эдэ районуудта нэгэшье абтаадүй байһаар. Саашадаа хубилалта болоогүй һаа, жэлэйшье түсэбэй дүүргэлтэ буруу һүрэхэдөө болохо.

Юрэдөө, нүхэд, һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулжа, үнеэдээ хүсэд рационоор эдеэллэжэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха шухала. Энээнһээ гадна зохихо эрхэ байдалтай газарта һү үйлэдбэрилгые поточно-цеховой гуримда оруулха үндэһэн шухала асуудалые эдэбхитэйгээр шиидхэхэ хэрэгтэй.

Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, Загарайн «Гигант» колхозой, Бэшүүрэй «Победа» колхозой дүй дүршэлһөө хаража үзэхэдэ, шэнэ технологиие хамтын подрядтай нэгэн доро нэбтэрүүлбэл, үнеэн һүрэгэй һү шэмэ богони болзорто горитой дээшэлнэ, хүдэлмэриин шанар һайжарна гэжэ харуулаа. Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда байгша оной 9 һарын туршада бүхы 1982 онойхиһоо үлүү һүн һаагдажа, гүрэндэ тушаагдаа.

Энэ дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ талаар семинарнууд бусад хэмжээ ябуулганууд яһала олоор үнгэргэгдэнэ, энэ хүдэлмэрине яагаад эмхидхэхэ тухай бултанда мэдээжэ, тиимэһээ бодото дээрэнь тэрэниие бэелүүлхэ сагынь тулажа ерээ гээшэ. Энэ хүдэлмэри зүндөө хэгдэшэхэ гэжэ хүлеэлтэгүй, эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадараахын тула нүлөө ехэтэй социалис мүрысөөн нэн түрүүн хэрэглэгдэдэг юм. Нёдондоной үбэлжэлгын үедэ ябуулагдаһан Бүхэсоюзна мүрысөөнэй дүримүүд энэ жэлдэ үргэлжэлүүлэгдээ. Тэдэниие гүйсэд хэрэглэхэ шухала. Ажахы бүхэндэ социалис мүрысөөнэй өөрын тодорхой дүримүүдые зохёохо хэрэгтэй юм ааб даа. Энээн тухай партийна комитедүүд һайса Єсдомжолжо, бэелүүлхэ уялгатай.

Үбэлжэлгын үедэ һүнэй болон мяханай ашаг шэмые 20 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ уялга абаһан Сэлэнгын районой малшадай үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон комсомолой обком һайшаан дэмжэбэ. Районой һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй үедэ 1000 килограмм һү абаха гэжэ шиидэбэ. Шахалгын гүүртэнүүдэй малшад сүүдхын 700 — 800 грамм дунда зэргын нэмэлтэ шэгнүүр абаха, гүрэндэ гансал хүсэд шэгнүүртэй, тарган мал тушааха уялга абаа. Бури һаябын үдэрнүүдтэ бүхы фермэ, гүүртэнүүд, отарануудай коллективүүдтэ сэлэнгынхидэй үүсхэлые үргэнөөр зүбшэхэ хүдэлмэрине партийна комитедүүд эмхидхэжэ, тэрэниие дэмжэхэ ябадалые хангаха уялгатай.

Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Кабанскын, Хяагтын, Улаан-Үдын районуудай ажахынуудта үшөөшье дээгүүр дүнгүүдые туйлаха арга бии. Эндэ сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һааха, шахан таргалуулжа байһан малай шэгнүүрые килограмм хүрэтэр нэмээхэ зорилго табигдаха ёһотой.

Ноябрь—январиин хугасаада үнеэдэй олоор тугаллаха хаһа ерэхэнь. Эдэ һарануудта үнеэдээ һайнаар һаажа, һү һаалга үндэр хэмжээндэ хүргэгдэхэ зэргэтэй. Малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй гуримууд, ажалай нэмэлтэ түлбэри, моральна урмашуулганууд һү ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан байха болоно.

Энэ жэлдэ хонин бүриһөө 3,5—4,0 килограммһаа доошо бэшэ нооһо абаха зорилго хонишолой урда табигдана. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хонидые тэжээлээр бараг һайнаар хангаха аргатайбди. Хонишодой дунда мүрысөө үргэнөөр үүсхэжэ, хамтын подряд нэбтэрүүлжэ шадабал энэ зорилго бэелүүлхэбди.

Булта коллективүүдэй ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэл социалис мүрысөөнэй гол шэнжэнь байха юм. Тиигэжэ коллектив бүхэнэй урдахи зорилгынь хараалаад орхижорхихо бэшэ, харин тэрэниие дүүргэхэ гүйсэд арга боломжо олгогдохо ёһотой. Эндэ үйлэдбэриин асуудалнуудые тодоор шиидхэхэһээ гадна һайнаар малшадай байра байдалые түхеэрхэ, худалдаа наймаанай, медицинын, соёлой болон арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые эрид дээшэлүүлгэ болоно. Саг болзортонь ажалшадай үүсхэл обёорогдон дэмжэгдэжэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые олониитэдэ үргэнөөр дуулгагдажа, тараагдажа байна гээшэ. Энэ хэрэгтэ олониитэлэ мэдээсэл тараадаг органууд, агитаторнууд болон политинформаторнууд ехэ үүргэтэй.

Фермэ бүхэнэй дэргэдэ һайнаар түхеэрэгдэһэн улаан булангууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ёһотойл шухала зүйлынь болоно ха юм. Иимэ зорилготойгоор партиин обкомой бюро мал ажалай фермэнүүдэй улаан булангуудай хүдэлмэрине һайнаар эмхидхэхэ талаар республика дотор үнгэргэгдэхэ харалга-конкурс соносхоһон байна. Энэ конкурс эмхидхэлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдаха ёһотой.

Мал ажал дээрэ саг үргэлжэ хүдэлжэ ябагшадай дунда гурба мянга шахуу коммунистнууд тоологдоно. Коллектив бүхэндэ ажалай, үйлэдбэриин болон технологическа журамые шангадхахын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай хүсэл оролдолгые зорюулха ушартай. Коммунистнуудай ажалша коллективүүдэй ёһотойл политическэ гол хүсэниинь боложо, тэдэнэй ажал хэрэгүүдтэнь эршэтэй нүлөө үзүүлһэн ушарнуудые гэршэлһэн жэшээ баримтануудые олоор нэрлэжэ болохо.

«Октябрьский» совхозой түбэй, Инсэнгын совхозой Булагай, Ивалгын ОПХ-гай 3-дахи, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой 1-дэхи, Оронгын совхозой «Культура» болон бэшэшье олон һүнэй фермэнүүдэй партийна бүлэгүүд өөһэдынгөө коллективтэ эмхидхэлэй, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Тиимэһээ элэ фермэнүүд һү ехээр абадагаараа, һайн шанартай продукци үйлэдбэрилдэгөөрөө, журамаараа, ажалайнгаа эмхидхэлээр илгардаг юм.

Һүүлэй үедэ Хориин, Хяагтын, Зэдын, Бэшүүрэй районуудай хонишодой дунда коммунистнууд олошорһон байна. Малшадай ... тийна нүлөөе ү... хын тула ажал... мунистнуудые ... рилан табилгые ... ха хэрэгтэй. Эн... хон партийна ор... та дутуу дунда... ушарһаар. һүүл... фермэнүүдтэ ор... коммунист хүд... шүүрэй, Сэлэнгы... районуудай зари... мэнүүдтэ комму... байһаар. Барга... рамхаанай, Заха... онуудта хониш... коммунистнууд ... хайн фермэнүүд... хан таргалуулаг... тэ коммунистнү... үсөөн. Үбэлэй ... нүүдтэ хүдэлх... шэлэн табихадаа ... дунданууды ... лаар хэмжээнүүд... той.

Колхоз, совхоз... соото-һунгалтын ... суглаанууд үнгэр... на. Эдэ суглаан... рян болон мал ... хилэлгэдэ ушар... дунданууды усад... дары абтаха хэ... хараалха хэрэгтэ...

Малай үбэлжэл... татайгаар үнгэрг... техникын, хүдөө... гүүдэй, бэлэдхэ... дэй, худалдаа ... ажалшадай ажа... рэглэмжэ, медиц... соёлой талаар ... һайнаар ханга... дылаха юм. М... ствэнүүд бэ... шэ албан зургаа... зонине хангадаг ... хүтэлбэрилэгшэд ... жэлгые эмхитэйг... хэ талаар бэелүү... нүүдые хараалж... болзор соонь бэ... рилго урдаа таби...

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. И. Плотников** элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахадаа районойнгоо хүдөө ажахын хүгжэлтын асуудал тушаа тодорхойгоор тогтоһон байна. Энэ районой мал адууһанай тоо толгой олошоржо, мяха үйлэдбэрилгэ 108,5 процентээр ехэ болоһон байна. Тиигэжэ мяха, нооһо худалдалгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэндэ мяха, һү худалдалгаар жэлэй болон арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые дүүргэхын тула бүхы арга боломжо байгуулагданхай гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Гэбэшье мал ажалые хүгжөөхэ талаар дутуу дунда юумэшье бии. Энээн тушаа элидхэл соо тон зүб хэлэгдээ гэжэ нүхэр Плотников мэдэрбэ. Нёдондоной үбэлжэлгын хаһада шанарай талаар дутуу дунданууд бии байгаа. Һүнэй фермын хүдэлмэрилэгшэд һү үйлэдбэрилгөөр урда жэлэйнгээ хэмжээе алдажа, гүрэндэ һү худалдалга 8 процентээр доошолһон байна.

Эдэ бүгэдэ ямар шалтагаантай гээшэб?

Хүдөө ажахын бусад һалбаридал адляар һү үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаха ёһотой байгаа. Нэгэдэхеэр, хүсэд хүрэхэ һайн шанартай тэжээлээр хангаха, хоёрдохёор, һү үйлэдбэрилгын технологиие сахиха, гурбадахяар, үнеэдэй тоо толгойе олошоруулха.

Малай тоо толгойе, илангаяа залуу малай тоо толгойе хэмжээн соонь байлгаха хэрэг тушаа партиин районно комитет ехээр һанаагаа табидаг.

Мал ажалай байдалые шэнжэлээд, мүн дутуу дундые усадхаха талаар ямар хэмжээнүүд абтааб гээд хараад үзэхэдэ, яһала горитой дутагдалнууд бии байна. Энээн тушаа КПСС-эй райкомой июнь соо болоһон пленум дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

Ажахынуудай партийна эхин организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд фермын ажалшадай хүдэлмэрие ямараар эмхидхэн ябуулнаб, мүрысөө яажа эмхидхэнэб, ажалай журам хэр сахигданаб, тэрээнһээ бүхы амжалта дулдыдаха гэжэ мэдээжэ.

Саашань үгээ үргэлжэлүүлхэдээ, районойнгоо ажахынуудай фермын болон гүүртэнүүдэй хүдэлмэриин шанарые хургаа даран нүхэр Плотников шэнжэлэн харуулба.

1983—1984 онуудай үбэлжэлгын хаһада район дотор 21770 толгой эбэртэ бодо мал, 123690 толгой хонид, 15355 гахай, 3215 адуун харууһалагдаха зэргэтэй. Эдэ бүхы мал адууһые хоролтогүйгөөр ондо оруулхаар үбһэ тэжээл бэлэдгэдэнхэй гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Кадрнуудые зүбөөр олоһо, мал ажалда хубаарилан табиха асуудал тушаа үгэ хэлэгшэ тогтоһон байна. Тон харюусалгатай газарта коммунистнууд эльгээгдэнэ. Малай фермэнүүд дээрэ 18 партгруппа байгуулагданхай. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу дутуунуудые дабтахагүй гэжэ районой коммунистнууд оролдоно.

Удаань КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь **В. А. Жданова** үгэ үгтэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он), Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула Яруунын районой партийна организаци, мүн бүхы ажалшад горитойхон хүдэлмэри ябуулаа. Жэл соогоо мяха үйлэдбэрилхэ талаар олон ажахы, онсолбол, «Комсомольский», «Целинный», «Улаан-Туяа» болон Яруунын совхозууд түсэбөө дүүргэнхэй. Тиихэдэ «Победа», «Дружба» колхозууд, «Юбилейный» болон «Комсомольский» совхозууд гүрэндэ һү худалдалгаар түсэбүүдээ дүүргээ.

Нёдондоной үбэлжэлгын хаһын үнгэрһэнэй һүүлээр манай райондо сагай уларил бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа. Хабартаа, һажартаа, намартаа шииг нойтон ехээр орожо, таряа ургуулха, малай тэжээл бэлэдхэ хэрэгтэ муугаар нүлөөлөө гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Тиигэжэ 35475 тонно үбһэ бэлэдхэ аад, 25381 тонно бэлэдгэдээ. Мүн 26275 тонно силос, 9770 тонно сенаж гэхэ мэтэ тэжээл бэлэдгэдээд байна.

Районой ажахынуудай малай тэжээлые гүйсэлдүүлхэ талаар партиин областной комитет, республикын правительство ехэ туһаламжа үзүүлээ. Тиигэжэ Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын районуудһаа һолоомо, үбһэ зөөхэ болообди.

Районой зүүн захын ажахынуудта үерэй тохёолдуулһан аюулнууд усадхагдажа байна. Үһан соо байһан малай байранууд шэнэ газарта зөөгдэнэ. Жэшээнь, Инсэнгын совхозой хониной гурбан байра, үнеэдэй, нэгэ байра, «Целинный» совхозой тугалтай үнеэдэй байра шэнэ газарта абаашагдаа. Малай байрануудые шэнэлэн бариха талаар республикын правительство барилгын материал үгэжэ туһалаа.

Мүнөө үедэ малай байрые заһабарилха болон шэнэ газарта абаашаха талаар 600 гаран хүн хүдэлмэрилжэ байнхай. Тэрэ тоодо Улаан-Үдын предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа ошоһон 60-аад хүн хүдэлнэ. Тиихэдэ Инсэнгын совхозой тэжээл буйлуулдаг цехүүдые бүтээжэ, ашаглалгада оруулха талаар, «Улаан-Туяа» совхозой 500 малай таргалуулгын гүүртые, Тулдуунай совхоздо интернат бариха хүдэлмэрие түргэлүүлхыень «Бурятсельхозмонтажкомплект» нэгэдэлдэ хандаһабди.

Юрэдөө, үерэй аюулые усадхаха талаар үргэн далайсатай хэмжээ ябуулга Яруунын райондо хараалагданхай гэжэ нүхэр Ждановай үгэһөө ойлгохоор байгаа һэн.

Үбэлжэлгын үедэ малай тэжээлые һайнаар, гамтайгаар гаргашалха зорилго районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай. Энэ талаар партийна организацинууд, парткомууд, партбюронууд бүхы ажахынуудта, мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан бүхы ажалшадые зоригжуулха, харюусалгыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэ хэхэ ёһотой болоно.

Зэдын районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **Л. С. Мадагуевта** үгэ үгтэбэ.

1983 оной бүхы түсэбтэ даабаринуудые болон абаһан уялгануудаа гүйсэд бэелүүлхэ гээшэ районой малшадай урда байһан гол зорилго мүн гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Мүнөө эндэхи малшад үбэлжөөндөө оронхой. 28,5 мянган эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 9007 үнеэн, 333,6 мянган толгой хонин, тэдэнэй 143,1 мянганиинь эхэ хонид, 5170 толгой морид харууһалагдажа байна.

Энэ эхилһэн үбэлжэлгэдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд ажалшадай депутадуудай районно Соведэй VI сесси дээрэ зүбшэгдэһэн, тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа. Тиигэжэ 1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ 74 мянган центнер һүн гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдаа. Энэ хадаа нёдондо жэлэй үбэлжэлгынхидэ орходоо 5,6 процентээр ехэ болоно. Ехэ һү һааха арга боломжо райондо бии гээшэ. Юуб гэхэдэ, байгша ондо нёдондонойхидо орходоо, горитой ехэ тэжээл бэлэдхэгдээ бшуу.

Энэ үбэлжэлгын үедэ районой ажахынууд 33,8 мянган центнер мяха гүрэндэ тушааха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Мүнөө райондо 6300 толгой залуу эбэртэ бодо мал шахан таргалуулагдажа байнхай. Тэдэнэй 3850-ниинь энэ оной түсэбэй, 2450 толгойнь 1984 оной 1-дэхи кварталай тоо соогоор бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаха. Эдэ малые түргэнөөр шахахын тула үдэр бүхэндэ 9,5—10 тэжээлэй единицэ хоол тэдээндэ үгтэнэ.

Районой ажахынууд эхэ хонидоо үрэжүүлхэ кампанияа дүүргэхэ дүтэлөө. Мүн хонидой хашаа хорёогой заһабари гүйсэд шахуу дүүргэгдээ.

Үбэлжэлгын үедэ шэнгэн ба хуурай 32,7 мянган тонно холимол тэжээл бэлэдхэхэ ёһотойбди. Жэшээлхэдэ, эндэхи ажахынуудта 14126 тонно һолоомон хэршэгдэжэ, буйлуулагдажа малда үгтэхэ юм. Мүнөө районой колхоз, совхозуудта тэжээлэй 43 цех бэлэн болгогдонхой. Тэдэнэй 41-ниинь хүдэлгэгдэнэ. Мүн тэжээл жэжэлэн хэршэдэг түхеэрэлгэнүүд ашаглагдажа байна.

Үбэлжэлгын үедэ ниитын адууһа малай тоо толгойе үсөөрүүлхэгүй гээшэ тон шухала зорилго мүн. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ 21 мянга гаран хонид эндэ гарзада оруулагдаһан байна. Юуб гэхэдэ, зарим хонишодой ажалай журам эбдэхэ ушарнууд үзэгдэһөөр. Нёдондо жэлэй дүнгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө 60—65 хурьга абаһан хонишодые ажалһаань сүлөөлжэ байнабди гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Малшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар ямар хүдэлмэриин бэелүүлэгдэхэ байһан тухай үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Мадагуев хөөрэбэ.

Үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар, ниитын адуу малые гарзалуулангүйгөөр, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые сүм дүүргэхын тула манай малшад бүхы хүсэ шадалаа, эрмэлзэл зоригоо элсүүлхэ гээд тэрэ пленумдэ хабаадагшадые найдуулба.

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Таханов** үгэ абаһан байна.

Тус районой ажахынууд байгша ондо нёдондонойхидо орходоо 19,6 процентээр ехэ үбһэ бэлэдхээ. Мүн бусадшье янзын тэжээлнүүдэй нөөсэ ехэ. Тиимэһээл эдэ бүхы тэжээлээ зээн ёһоор хэрэглэхэ гээшэ гол зорилгомнай гэжэ тэрэ онсолбо. Мүнөө эндэхи колхоз, совхозуудта тэжээл буйлуулха, хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, «Мир», «Сибиряк» колхозууд, Түнхэнэй, Туранай совхозууд байгша оной үбэлжэлгын үедэ тэжээл буйлуулха хүдэлмэриеэ томодхогдоһон тусхай цехүүдтэ бэлдэхэ юм.

Район дотор мал ажалай хүгжэлтые хүтэлбэрилхэ талаар үшөө олон дутагдалнууд бии гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Мүнөө эндэ байгша оной үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар, адууһа малаа гээлтэ хороолтодо оруулангүйгөөр үнгэргэхын тула зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Районой малшад бүхы арга боломжонуудаа хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Тиигэжэ тэдэнэр үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха гэжэ шиидээ. Гүрэндэ худалдаха һүнэйнгөө 90 процентые нэгэдэхи сортоор тушаахабди гэжэ мэдүүлээ. Мүн бүхы янзын, малайнгаа 8 процентые бүрин бүтэнөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа, 19865 центнер мяха үйлэдбэрилхын тула тэмсэхэ байна.

Гүрэндэ һайнаар шахагдаһан мал тушааха хэрэгтэ районой ажахынууд горитой анхаралаа хандуулна. Жэшээнь, энэ үбэлжэлгын үедэ 4100 толгой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулагдаха. Тиихэдэ тугал, хурьга, поршоонхо, унага гарзада оруулангүйгөөр тэжээхэ арга манда бии гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Нүхэр Таханов мал ажал эрхилэлгын бусадшье асуудалнууд дээрэ тогтоо.

Партийна, совет, профсоюзай органууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд малшадай ажал хэрэгүүдтэ ехэ нүлөө үзүүлхын тула эмхидхэлэй, ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуулха гэжэ В. Д. Таханов үгынгөө түгэсхэлдэ зааба.

Удаань Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **А. С. Ирничеевтэ** үгэ үгтэбэ:

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол гурбадахи жэлэй эхиндэ манай колхозойхид үхэр малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн үндэр социалис уялга абаһан юм. Мүнөө энэ уялгый хэр дүүргэгдэһэн тухай мэдээсэхыем зүбшөөгыт. Бүхыдөө 26,6 мянган центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо хоёр хахад дахин ехэ үбһэн абтаа, 1400 тонноор ехэ силос, сенаж дарагдаа. Хамта 5850 гектарта тарян хуряагдажа дүүргэгдээд, гектар бүриһөө 15,5 центнер орооһон абтаба. Энээнэй ашаар колхоз Эхэ орондоо 30 мянган центнер таряа тушаажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ аргатай болоо.

Байгша ондо ажахы өөһэдтөө хэрэгтэй хүсэд хүрэхэ үрэһэ хааха юм. Тиигэжэ ерэхэ жэлһээ бүхы тарялан дээрээ севооборот нэбтэрүүлхэмнай.

Эдэ бүгэдэ колхозой гэшүүдэй үнэн шударга ажалай ашаар туйлагдаа гээшэ. Эндэ түрүүшүүл тухайгаа һайн һайхан үгэ хэлэхэ хүсэл түрэнэ. Колхозой парткомой гэшүүн нүхэр Цыдыповэй звено түсэбэй ёһоор 2505 центнер үбһэ абаха аад, 6135 центнер үбһэ бэлэдхээ. Луговодуул нүхэд Бадмаев, Лудупов, Буянтуев, Цыренжапов гэгшэд үбһэ абаха даабаряа хоёр дахин үлүүлэнхэй.

Саашадаа тарялан, сабшалан дээрэһээ ямаршье жэлдэ найдамтай ургаса абадаг болохын тула үшөө ехэ хүдэлмэри хэхэ болонобди. КПСС-эй горкомой үүсхэлээр, манай шефүүд—Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениинхидэй. республикын Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын туһаламжаар Шанаада 170 гектар олон жэлэй ногоо, кукуруза тариха газарые уһалагдадаг болгохо хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Удаань 430 гектар газар уһалха Чандаанай уһалууриин системэ баригдаха, тэндэ 5 «Фрегат» түхэлэй агрегат тодхогдохо юм. Энэнь манда ямар ашаг үгэ үгэхэб? Бүхыдэнь 1,5 мянган гектар газарые уһалжа, үрэжэлыень дээшэлүүлжэ, жэлдээ 25—30 мянган центнер бүдүүн тэжээл, 7—8 мянган тонно шэмэтэ тэжээл абаха аргатай болохобди,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Саашань нүхэр Ирничеев колхозой малшадай хэжэ байһан ажал хэрэгүүд тухай хөөрөө. Байгша ондо колхозой хонишод эрхимээр хүдэлжэ, нооһо худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Һаалишадай оролдосото ажалай ашаар гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб сентябриин 25-да дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 2600 центнер сагаан эдеэн худалдагдаа. Эндэ республикын габьяата малшан С. Д. Цырендоржиевагай хүтэлбэрилдэг Түбэй фермынхид эрхим жэшээ харуулна.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбэй шахардуу болоошье һаань, тэрэниие заатагүй бэелүүлхын тула эндэхид 300 үхэр шахалганда табяа. Энэ гүүртын малшад хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ. Тэрэшэлэн үгэ хэлэгшэ районой «Сельхозтехникын» болон агропромышленна нэгэдэлэй бусад предприятинуудай ажалда бии байһан шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутагдалнууд тушаа тогтоо.

Үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктуудые ехээр үйлэдбэрилхэ энэ һалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тушаа энэ пленум дээрэ хэлсэгдэжэ байһан асуудалай алишье талаараа удха шанартай байһан тухайнь арадай депутадуудай Кабанскын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. А. Данько** онсолон тэмдэглээ.

Мал ажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, худалдаха талаар район дотор бэрхэтэйшэг байдалай тохёолдоһон дээрэһээнь Кабанскын районой ажахынуудта энэ асуудал илангаяа хурса болоод байна. Эндэхи ажахынууд гүрэндэ 26.250 тонно һү худалдажа, үнгэрһэн хоёр жэлэй түсэбые дүүргээд, даабариһаа гадуур 2500 тонно һү тушаагаа. Мүн энэ жэлдэшье түсэбһөө гадуур 500 тонно һүн тушаагдахаар хараалагдана. Энээндэ Ойморой, Байгал-Худариин, Хандалын совхозууд, Кабанскын шубуунай фабрика ехэ хубита оруулаа.

Гэхэтэй хамта район дотор гүрэндэ мяха худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ бирагүйшэг ябана. Табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлдэ хамта 18 мянган тонно мяхан худалдагдаа гэхэ гү, али түсэбһөө 750 тонно мяхан дутуу үгтөө. Энэ талаар «Щергинский» совхоз, Твороговско шубуунай фабрика горитой үрндэ оронхой.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, фермэнүүдые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула эдлүүриин газарай гектар бүхэнэй ургасые эрид ехэ болгохо, намарай болон хабарай хара таряа ехээр тариха, силосэй ургамалнуудай найдамтай һайн ургаса абадаг болохо талаар ажахынуудта ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай нүхэр Данько хэлээ.

Ниитын адууһа малые тэжээлээр хангаха хэрэгтэ гансашье ажахынуудай механизаторнууд, малшад оролдоо бэшэ, энээндэ нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, шефскэ коллективүүд ехэ ажал хээ. Байгал-Худариин сельскэ Совет энэ талаар һайшаалтай үүсхэл гаргаа. Тэрэнь район дотор үргэнөөр дэмжэгдээ һэн.

Эдэ бүгэдын ашаар малай, шубуудай условно толгой бүхэндэ 17 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Тиигэжэ ерэхэ үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжо бии болоо.

Жэлэй эсэс болотор районой ажахынууд гүрэндэ 3000 тонно мяха худалдаха зэргэтэй. Тэрэндэ хэрэгтэй малшье ажахынуудта бии. Мүноо жэлэй эсэс болотор, ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда мяханда тушаахаар 3900 үхэр, 11,500 гахай шахалганда табигдаад, тэдэнэй шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө малшадай дунда социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна гэжэ нүхэр Данько хэлэбэ.

— Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Мухар-Шэбэрэй районой хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтал адли партиин XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай ноябриин, июниин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхээр эрмэлзэнхэй ажаллана. Илангаяа үнгэрһэн үбэлжэлгын болон зунай бэлшээриин хаһаар горитойхон дүнгүүдые туйлаа. Байгша оной юһэн һарын туршада малшаднай нёдондоной энэ үеынхиһөө 7015 центнер һү ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаһан, мүн түсэбһөө гадуур 613 центнер мяха тушаажа, нооһо худалдаха даабаряа 103,7 процентдэ хүргэһэн байна, — гэжэ Мухар-Шэбэрэй районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **И. П. Осеев** үгэеэ эхилээ.

Үнгэрһэн хугасаа соо «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Заганский» колхозуудай үхэршэд эрхим амжалта туйлаа. Жэшээлбэл, «Искра» колхоз 9 һарада тус бүрээ 370 килограмм шэгнүүртэй 496 үхэр гүрэндэ тушаагаа. Мүнөө шахан таргалуулха байрадань 700 шахуу үхэр шахагдана.

1982—1983 онуудай үбэлжэлгын дүнгөөр райондо мүн «Авангард» совхоз, «Знамя Ленина» колхоз КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй. Энэ туйлалта юу элиршэлнэб гэбэл, нэгэдэхеэр, районуудай ажахынуудта продукци ехээр үйлэдбэрилхэ талаар нөөсэ арга боломжонууд яһала бии гэжэ харуулна. Тиимэһээ нэн түрүүлэн һүрэгөө олошоруулха, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэреэ гуримшуулха, тугал, хурьгадаа гарзагүй түлжүүлхэ, тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха, мүн хамтын подрядай гурим, үйлэдбэриин түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ эрилтэ табигдана.

Байгша он онсо удха шанартай. Табан жэлэй гол дундахи жэл байһан дээрэһээнь бидэ туйлаһанаа эрьен хаража, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлхо болонобди.

Намартаа ороогото ургамалнуудай баян ургаса суглуулжа абаабди. Комбайнернууднай түхэреэн сүүдхын туршада ажаллажа гараа. Улаан-Үдэ городой промышленна предприятинуудай коллективүүд бүхы ургасаяа гээлтэ, хоролтодо оруулангүй хуряажа абахадамнай нилээд туһаламжа үзүүлээ. Район 26 мянган тонно таряа тушааха түсэбөө 20 мянган тоннодо хүргөөд байнхай. Мүн овощ, хартаабха худалдаха даабари дүүргэгдэнхэй.

Жэл бүхэндэ мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ. Энэ ойн эсэстэ үхэр малай һүрэг 760 толгойгоор, хонин 5000, адуу морин 200 толгойгоор олошорхоор багсаагдана. Байгша ондо районой ажахынууд 114517 центнер һү гүрэндэ тушааха юм. Түсэбһөө гадуур 13767 центнер һү худалдажа, мяха тушааха даабаримнай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ юм.

Ниитын адууһа малай ондо ороходо, 26135 тонно үбһэн, 66640 тонно силос, 20250 тонно сенаж, 43300 тонно һолоомо, 31600 тонно холимог тэжээл, 8000 тонно ногооной витаминтай гурил гаргашалагдаха юм. Мүнөө тэжээлэй 29 цех район дотор бии. Тэрэнэй 24-ниинь хүдэлгэгдэнэ. Үлдэгшэнь заһабарилагдаад ашаглагда...

Энэ үбэлжэлгы... лай шэгнүүрые ... граммаар нэмээж... нуудаа тус бүри... килограмм ... гахай бүхэнөө 100 ... шэгнүүртэйгөөр ... рилготойбди. Ни... ной ажахынууд ... үедэ 32 мянган ... ха, 48 мянган ... худалдаха юм.

— Гүрэн болон ... мал ажалаа ... ехэхэн мүнгэ зөөр... дог. Һүүлэй жэл... хоз, совхозуудай, ... хоорондын предпр... фермэнүүд гор... оньһожоруулагдаа ... бүхы барилгану... зортоо ашаглал... данагүй. Мүнөө ... шубуунай фабри... мянган тахяагай ... нэй районой Лени... жэтэ колхоздо 80... Хяагтын районой ... хоздо 400 үхэрэй ф... лалгада тушаагда... лэнхэй. Эдэ бари... улам түргэдхэжэ ... эрилтэ мүнөө таби... республикын хүд... министр В. У. Дор... эхилээ.

— «Сельхозмон... плект» нэгэдэлэй ... малай фермэнүүды... руулха талаар ... хүдэлмэри ябуул... Түнхэнэй, Яруун... Баргажанай, райо... ажалай байдалые ... руулха түсэбөө ...

Энэ жэлдэ ма... продукци ехээр ... лэгдөө. Гэбэшье ... хынуудта хүдөө ... дуктнууд түсэбөөр ... даһанһаа багаар ... лэгдэнэ. Илангаяа ... бэгжүүлхын тула ... нүүр нэмээжэ, ... шэгнүүртэй мал ... эрилтэ табигдана. ... шаагдаха мал ... килограммаар ... дээшэлүүлбэл, ... тонно мяхан ... үйлэдбэрилэгдэхэ ... Үбэлжэлгэдэ га... рилгын ашаг үры... лүүлхэ эрилтэ таби... на. Олонхи ажах... ятинууд, гахайн... тарянай зүйлөөр ... даг гуримтай бо... шадаа энэ гурим ... жэ, бусад шэмэтэ ... хооллуулха хэрэгтэ...

Эхэ мал бүхэнөө ... хурьга, унага, ... абажа, үхэл гарза... жүүлхэ гээшэ шуха...

Энэ үбэлдөө ре... мнай колхоз, ... 90900 тугал, 700 ... хурьга, 115 мянган ... хо, 7700 унага аба... жүүлхэ байна гэж... тушаа үгэ хэлэ... Дарханов онсолон ...

КПСС-эй обкомо... секретарь А. У. ... 1983—1984 онууда... үбэлжэлгые эмхи ... гаар үнгэргэхэ, ма... ашаг шэмэ дээшэ... толгойень олошор... һэ тэжээлээ ашагла... рэглэхэ, мүн ... үедэ партийна ор... нуудай эмхидх... лон ниитэ-полити... дэлмэри үргэн ... ябуулха гол шухала ... нууд дээрэ онсолон ... байха юм.

...ӨӨДЭР — ХҮДЭЛМЭРИШЭН БА ХҮДӨӨГЭЙ ...ЭГШЭДЭЙ ХҮДЭЛӨӨНЭЙ 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ

...АЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

...ҮЕХЭ ҮЕЫН ТҮҮХЭ БЭШЭГШЭД

...Түбэй музейн «РСДРП-...06 онуудай нюуса типогра-...дотор дэлгэгдэһэн экспози-...эришэн ба хүдөөгэй бэшэг-...алдар солото түүхэ харуу-

...тээ, 1923 оной октябриин ...түрүүшын Бүхэсоюзна зүб-...түбэй болон областной га-...штатнабэшэ бэшэгшэд суг-...жэл үнгэрөөгүй бай-... «Хүдэлмэришэн коррес-...ын номер уншаһ заһажа ...жэ орон доторнай хүдэл-...эй бэшэгшэдэй хүдэлөөн ...дэлгэржэ, залуу респуб-... болон илалтанууд тухай

...ублэхэ зүйлдэ нэгэл асуу-...селькор байха ёһотойб? ...эли тодоор гараһан юм. ...респондентые томилхо ёһо-...тоолодог байгаа. Нүгөө-...гагдаха ёһотой гэбэ. Де-...ад, удхань адлил ха юм. ...секретарь М. И. Уль-...дынхидай һанамжа иимэ ...ороной байгуулагдажа ...дуратай, хөөрэжэ шада-...эришэн ба хүдөөгэй кор-...аргатай. Энэл олониитые ...жа шадаха байгаа бшуу. ...революционно хэблэлэй шу-...гэжэ тоолодог байһан ...илангүй байжа шадахагүй ...рэдэ, үе сагаар тэрэмнай ...гээшэ. Иимэл даа большe-...ёһо заншалнууд. Рабсель-...эшэ үндэһэниинь иимэл ...дэмнай ямар байгааб?

...ин музейн Түбэй филиа-...хүдэлмэрилэгшэ С. Кор-...рнуудай хүдэлөөнэй түүхэ ...ин стенднүүдэй хажууда

...эхилхэб? 1895 оной но-ябрьһаа эхилхэ гү? Тиихэдэ В. И. Ленин «Торнтоной фабрикын хүдэлмэришэд болон эхэнэр хүдэлмэришэдтэ» гэһэн түрүүшын хуудаһануудайнгаа нэгые бэшэһэн юм. Амаралтын үдэрэй һургуулиин залуу багша Н. К. Крупскаягай өөрынгөө шабинарта—фабрикын хүдэлмэрилэгшэдтэ дурадхаһан анкетэдэ үгтэһэн харюунуудые хэрэглэжэ, тэрэниие бэшэһэн байгаа.

Түрүүшын хүдэлмэришэн корреспондент — алдар суута И. Бабушкинай нэрые хөөрэлдөөнэйнгөө эгээл эхиндэ яажа дурдангүй байжа болохоб. Тэрэмнай өөрөө гансашье хүдэлмэришэдэй ажабайдал тушаа сэгнэшэгүй материал суглуулдаг, өөрөө бэшэдэг бэшэ, харин өөрөө оролдожо «Искрэдэ» тэрэнээ эльгээдэг, һүүлээрнь, ами наһандаа хэршье аюултайшье һаань, газетэеэ хүдэлмэришэдэй дунда тараадаг байгаа ха юм.

Стендһээ стенддэ, жэлһээ жэлдэ дамжан харанабди. Энэмнай таниһан нюур: түрүүшын рабселькорнуудай дунда Путиловска заводой залуу хүдэлмэришэн Михаил Калинин. Газетэдэ бэшэхэ гээшэ тэрээндэ революционно тэмсэлэйнь һургуули болоһон байна бшуу. Харин энэ хүдэлмэришэн-поэт И. Войнов. «Правдада» 1912 ондо ерэһэн түрүүшын хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй нэгэн мүн болоно. Табан жэлэй үнгэрөөд байхада, юнкернүүдэй һэлмэдэ дайрагдажа, түрэл газетэеэ гартаа адхаһан зандаа наһа бараа бэлэй. Энэ ушар арбан долоон оной июльдэ болоһон юм. Харин гурбан һарын үнгэрөөд байхада, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе шата эхилээ бэлэй.

Тиихэдэл журналистика гээшэ анха түрүүшынхиеэ ёһотой арадай, олониитын, гүрэнэй хэрэг болоһон байна. Ороной түүхэтэ гайхамшагта үүргэ дүүргэһэн «Агуухэ үүсхэл» гэһэн В. И. Ленинэй зохёол стенд дээрэ харагдана. Хажуудань түмэр замшан И. Жук гэгшын фото-зураг. «Правдада» толилогдоһон «Коммунис ёһоной хүдэлмэри» гэһэн, өөрынгөө деподо үнгэрһэн субботник тухай рабселькорой бэшэг, Ленинэй энэ зохёолоо бэшэхэдэ, шухала үүргэ дүүргэһэн, тэрэнэй үгэнүүд тэрэ хүдэлмэри доторнь нэгэнтэ бэшэ дабтан оруулагдаһан байха юм.

Харин хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэдэй хүдэлөөн хорёод онуудта ёһотой бүгэдэ арадай дэлисэтэй болоо бэлэй. «Хүдэлмэришэн корреспондентын» номер бүхэниие ороной элдэб нютаг нугануудта, предприяти болон фабрикануудта ехэтэл хүлеэдэг байгаа гээшэ. Тэдэнэй хуудаһанууд дээрэһээ парти өөрынгөө эсэшэ сусашагүй туһалагшадта, агитатор болон түүхэ бэшэгшэдтэ хандадаг, харин тэдэнэй үгэнүүд бүхы орон дотор үргэнөөр зэдэлдэг байһан юм.

Өөрсэ шухаг документ: Белоруссиин селькор Титовой «Түмэр жасаһаа» хорин түхэриг абаһан тухай, сагһаа боложо шаралшаһан данса саарһан. Совет засагай дайсадһаа боложо, гэмэлтэһэн корреспондентнүүдтэ үзүүлэгдэдэг туһаламжа иимэ нэрэтэй байһан юм. Жэшээнь, Титов энэ саарһаараа хоёрдохёо туһаламжа абаһан байгаа, юуб гэхэдэ, хулаагууд тэрэнэй ами наһые таһалха гэжэ хоёрдохёо һэдэлгэ хэһэн, гэр байрынь шатааһан байгаа бшуу. Заримдаа «Түмэр жасаһаа» туһаламжын мүнгэ корреспондентын гансаараа үлэһэн һамганиинь абадаг байгаа һэн. Гансал хорёод онуудта гурбан зуу шахуу хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй корреспондентнүүд революциин дайсадай гарһаа ами наһаяа алдаһан байха юм.

Хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэдэй алдар солото түүхээр манай орон омогорходог гээшэ. Тэрээнтэй манай илалта болон түйлалтанууд таһаршагүй холбоотой. Мүнөөшье коммунизм байгуулгын хүсэн түгэс зэбсэг болохо совет хэблэл өөһэдынгөө штатнабэшэ хэдэн мянган бэшэгшэдэй эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэдэг байна бшуу. «Хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэдэй олониитын хүдэлөөнэй ёһо заншалнуудые хүгжөөхэ»,— гээд, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор тэмдэглэгдэнхэй. Совет хүнүүдэй үнэн зүрхэнэй оролдолго, үүсхэл, тэдэнэй үзэл сурталай бата этигэл ба политическэ үндэр ехэ эдэбхи хадаа эдэ ёһо заншалнуудай үни удаан, аша үрэтэй байлгын эшэ нүхэсэл мүн болоно,

Д. ДИБРОВ,
ТАСС-ай корр.

Москва.

ТЭДЭНЭЙ ГАБЬЯА ЕХЭ

1928 ондо «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ анха түрүүн бэшэг бэшэжэ эльгээһэн байгааб. Тэрэ үеэр Хэжэнгын Дунда-Худан нютагһаа газетэдэ үсөөхэн хүн, гол түлэб нюуса нэрэтэйгээр бэшэдэг бэлэй. Юундэ тиигэдэг байгааб гэхэдэ, тиихэдэ хүдөө нютагта ангиин тэмсэл улам хурсадан орьёлжо байгаа. Газетэдэ шүүмжэлхы материалнуудые эльгээжэ гаргуулһан хүдөө бэшэгшэдые нюдарган баяшуул ба бусад харша этэгээдүүд харшалдаг, мүрдэдэг, хорлохо һэдэлгэ гаргадаг байһаниинь, элитэ.

Гушаад онуудай эхеэр газетын хуудаһануудта тунхаглагдаһан олонхи материалнуудай темэнүүд түрүүшынхиһөө ондоошье болоо һэн. Тиихэдэ хүдөө бэшэгшэд нюдарган баяшуулай, тэдэнэй мэхэдэ орогшодой болон бусад хорото этэгээдүүдэй элдэб эсын аашанууд тухай, арад зоной түрүүшын хамтаралнууд: коммуна, артель болон нэгэдэлнүүд, газарай хубаари, соёлой добтолго, үзэг бэшэг мэдэдэггүй ябадалые усадхалга гэхэ мэтын Совет засагай бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тухай бэшэдэг болоо.

Манай орон дотор социалис байгуулалтын саашадаа илан мандахатай, арадай ажахын, соёл гэгээрэлэй, эрдэм техникын бүхы һалбаринуудай хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэн һалбарха, хүн зоной ажабайдал болон ажаһуудалай бүри баян дэлгэр болохотой хамта газетэдэ бэшэгдэдэг темэнүүд захагүй олон, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдэй зэргэ бүри үргэн болоһон байна. Энэ үедэ хото, хүдөөгэй ажалшадай дунда эрдэм бэлиг үргэнөөр дэлгэржэ, газетэдэ бэшэдэг эдэбхитэд горитойгоор олон болоһон түүхэтэй. Тэдэ жэлнүүдтэ «Буряад үнэндэ» бэшэжэ, олон түмэн уншагшадые һонирхуулан баясуулжа байһан үбгэд мүнөөшье олон. Тэдэнэй тоодо Шагдаржаб Циванов, Цэдэн Галсанов, Арайдал Рабданов, Цыбен Сагалеев болон бусад.

«Буряад үнэн» газетын нилээд олон эдэбхитэй хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, Эхэ ороноо, арад зоноо фашис алууршад, дээрмэшэдһээ эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалан, баатар габьяа гаргаһан алдартай. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ «ухэлэй эрмэг» дээгүүр ябажа байбашье, түрэл газетэеэ, тэрэнэй уншагшадые мартадаггүй, гал дүлөөр соробхилжо байһан фронтһоо бэшэг, шүлэгүүдые эльгээдэг байһан. Тэдэнэй нэрые дурдаха болоо һаа, Цокто Номтоев, Данри Хилтухин, Жамсо Тумунов, Даша Дармаев, Гармажап Гармаев, Цырен-Даши Доржиев болон бусад болоно. Байлдаанай газарһаа ерэһэн бэшэгүүд болон шүлэгүүд тылдэ унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлжэ байгшадай урма зориг бадаруулдаг һэн.

Газетын редакцинууд саг саг болоод лэ уулзалга, зүблөө, суглаануудые үнгэргэжэ, тэдэниие түсэб зорилгонуудтайгаа танилсуулжа, һургажа байха ёһотой. Хүдэлмэришэн, хүдөөгэй бэшэгшэдэй республиканска слет, съезднүүдые зарладаг гурим һэргээбэл һайн бэлэй гээд һанагдана.

Р. БИМБАЕВ,
партиин болон ажалай ветеран.

...ХЭДӨӨ ...ШУУЛХАДАА ...ЯРТАЙБ

...жэл үнгэршэбэ. Тиихэдэ түрэл Түнхэнэй ...Саянай совхоз болоод байһан ажахыда ...жэ байгааб. Сугтаа хүдэлдэг нүхэд ту-...газетэдэ бэшэһэн статьямни толилог-

...һэн лэ газартаа хамта хүдэлдэг нүхэд ...бэшэжэ, тэдэнээ урмашуулдаг зан-... Түрүүшээр районойнгоо, һүүлээрнь рес-...үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдтэ ...гби.

...ада трактористаар, токарёор, слесарээр, ...гагнуургшанаар хүдэлөөб. Даалгагдаһан ...гаар хандадаг, ажал хүдэлмэридөө эр-...хүнүүд хажуудам ходо ажаллажа бай-

...ойн дунда һургуулида үхибүүдые ажалда ...хүдэлнэб. Тиихэдээ һургуулиингаа ажабай-...эй дүй дүршэл, һурагшадай һанал бодол, ...уряад үнэн» болон бэшэшье газетэнүүд-...гээшэб. Мүнөө ганса һургуули тухай бэ-...га түрүү хүнүүд, илангаяа малшад, ме-...ранууд тухай материалнуудые районойн-... газетэнүүдтэ ходо эльгээжэ байдагби. ...гээр хабаадаһанайнгаа түлөө «Буряад ...Правда Бурятии» газетэнүүдэй Хүндэлэлэй ...бэлэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан ...хамта хүдэлдэг нүхэдөө хэблэлдэ магтан ...минии ехэ жаргал болонхой.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ГУУРҺАНИИНЬ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ ХУРСА

Хада уулата Ахын район республикымнай эгээн холын нютагуудай нэгэн юм. Хүдөөгэй бэшэгшэ, дайнай болон ажалай ветеран Доржо Гомбоевич Дугаровай эрмэлзэл оролдолгоор республикымнай ажалшад тэндэхи гоё һайхан байгаали, үнэр баян домог түүхэ, Россиин мэдээжэ дипломат Савва Рагузинский, эрдэмтэ ба революционер П. К. Кропоткин болон улаан партизанудай суута хүтэлбэрилэгшэ Нестор Каландаришвилиин намтарай хуудаһанууд, илангаяа тэндэхи эрэлхэг зоригтой хүн зон тухай һайнаар мэдэдэг болонхой.

Доржо Гомбоевич дайнай урдахи жэлнүүдтэ тэрэ нютагтаа хамтын ажахы байгуулалсаа, тэндэ хүтэлбэрилхы тушаалнуудые даажа ябаа.

Дайнай эхилхэлээр, солдат боложо, фронт мордоһон юм. Түрүүшээр снайпер, һүүлээрнь пулеметчик ябаа. Хэдэн лэ хэдэн хатуу байлдаанда орожо, эрэлхэг зоригтой байһанаа харуулаа, гурба дахин шархатажа, хоёр дахин хүндэ контузи абаа. Тиигэжэл Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай хоёрдохи группын инвалид болонхой.

Түрэл нютагтаа бусажа ерэһэн инвалидые районой библиотекые даагшаар табиһан юм. Тэрэ олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлһэн намтартай. Тиигээд районой газетын типографиие даагшаар, пенсидэ гаратараа ахамад наборщигоор хүдэлөө. Эдэ жэлнүүдтэ Доржо Гомбоевич районойнгоо газетэдэ болон «Буряад үнэндэ» ходол бэшэдэг байгаа.

Нютагайнгаа ажабайдал, хүгжэлгэ ба ургалта, түрүү хүнүүд тухай Д. Г. Дугаровай бэшэһэн статья, очерк, корреспонденци «Буряад үнэндэ», районой газетэдэ саг үргэлжэ толилогдолог байгаа, мүнөөшье толилогдоно. 1978 ондо тэрэнэй бэшэһэн «Хадын ажалша хүнүүд, «Ажалаар олдоһон жаргал» гэһэн очеркнуудынь Буряадай номой хэблэлээр тусхай суглуулбари соо барлагдан гараа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын орденоор, хэдэн, тэрэ тоодо «Эрэлхэг зоригой түлөө» гэһэн, медальнуудаар шагнагдаһан дайнай ветеран Доржо Гомбоевич районойнгоо болон республиканска газетэнүүдтэ бэшэһэн зандаа. Тэрэнэй гуурһан хэзээдэшье хурса зандаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Г. Дугаров.

С-Д. САЯНСКИЙ.

АНХАРАЛ ...РЭГТЭЙ

...Центральна ...рийн (1982 ...83 он) Пле-...дхэбэринүү-...манай сов-...ССР-эй Эдеэ ...хэрэг дээ-...бүхы хүсэ ...ка байна.

...жэлэй түр-...Гомбосоно-...ил ажал дээ-...хүдэлжэ ...эр һаали-...Манай хада-...баян, шэ-...алитай ню-...шэдэг халь-...лай үсхэбэ-...ндэ малша-...өө һэм. Тэ-...эл үнгэршэ-

...туршада мал ...хэдөө, ни-...болоо бэ-...даалгагда-...рһөө 83— ...түлжүүл-... малнуудаа ...-650 грам-...ень нэмээ-...дэ бидэнэр ...дүү баса-...р хүдэлдэг) ...алаабди. Эдэ ...тугал абажа ...до оруулан-... Нэгэ за-... шэгнүүрые ...аммаар нэ-

...Эреэн гэжэ ...а үбэлжөөн-...набди. Мал-... тарганууд, ...гүйсэд хү-...дэлгэдээ. Малайнгаа тэжээл бидэ өөһэдөө, зургаан үхибүүдээ дахуулан ябажа бэлэдхэһэн байнабди. Тиихэдэ малаймнай дал, байрымнай гэр, тугалнуудай байра, хорёо хашаанууд саг болзортоо заһабарилагданхай.

Һаяхана 1982—1983 онуудай үбэлжэлгын үедэ һайнаар хүдэлжэ гараһан манай ажахын түрүүшүүлдэ Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын Министерствын болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамота мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Энэ шагналда хүртэһэндөө баяртайб, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхөөр зэһэнхэйб.

Юрэдөө, «Алдар соло ажалнаа үндэһэтэй» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй байна. Түүртыемнай даагша минии нүхэр Дмитрий Гомбосонович Санагын сомоной Соведэй депутадаар таба дахин һунгагдаһан юм. Би өөрөө 1973 онһоо сомонойнгоо Соведэй депутадаар һунгагданаб, мүнөө районой Соведэй депутадай уялга дүүргэнэб. Тиимэһээ арад зонойнгоо этигэл найдабариие харюулхын тула ходо оролдожо ябадаг гээшэб

Гэбэшье, энэ талаар үшөөл дутагдалнууд дайралданаар. Жэшээлхэдэ, Зэдын эхиндэ зундаа 80, мүнөө 50 гаран малшад хүдэлмэрилнэ. Һарьдагай хормойдо оршодог энэ холо дайдада урдань элүүр энхэ хангаха фельдшер хүдэлдэг һэн. Харин мүнөө хоёрдохи жэлээ иимэ мэргэжэлтэниие районой түсэй больницын хүтэлбэрилэгшэд томилногүй. Тиихэдэ Санагата тосхоной участково больница эндэхи тосхоной хүн зоноо гадна Енгорбой, Шара-Азарга, Утаата, Дабаата тосхонуудта ажануутшадые хангадаг. Мэнэ гэһээр больницын шэнэ байшан ашаглалгада үгтэхэнь. Тиихэдэнь эндэ миил хоёр врач хүдэлнэ, гансахан хүнгэн автомашинань ябанагүй.

Жэл ошохо бүри түрэл Санага тосхомнай гоё һайхан болоно, барилга ехээр хэгдэнэ. Илангаяа залуушуул шэнэ гэрнүүдые олоор барина. Харин тиихэдэ барилгын материалнууд ехээр дуталдана. Тосхоноймнай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта шифер, хадааһан, сонхын шэл, элдэб шэрээнүүд үгы. Мүнөө малай үбэлжэлгын эхилээд байбашье, малшадта хэрэгтэй дулаан хубсаһан асарагдаагүй.

Бидэнэр, малшад, газетэ, журналнуудые уншаха, һонинуудые мэдэхэ ехэ дуратай гээшэбди. Харин тиихэдэ манай эндэ хэблэлдэ захил мүртэй һайнаар эмхидхэгдэнэгүй, илангаяа захиһан газетэ, журналнууд холын малшадта саг болзортоо асарагданагүй. Үшөө юу хэлэлтэйб гэхэдэ, манай нютаг, ажахымнай түрүү хүнүүд тухай газетэнүүд багаар бэшэнэ. Юуб гэхэдэ, хүдөөгэй бэшэгшэд эндэмнай үсөөн. Энээн тухай партийна организацинууд, һургуулиин багшанар, газетэнүүдэй редакцинууд бодохо, хэмжээ абаха ёһотой.

Н. БАДМАЕВА,
Захааминай районой Санагын совхозой малшан, районно Соведэй депутат.

МАНАЙ ТУҺАЛАГШАДТА

Буряад орондомнай юунэй боложо, партиингаа XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой программые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула хото, хүдөөгэй арад зоной хэр зэргэ тэмсэжэ, ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ямар коллективэй, түрүүшүүлэй илажа байһан тухай манай газетын хуудаһануудта үдэр бүри бэшэгдэжэ байдаг. Энээн тухай материалнууд газетымнай редакцида ехэнхидээ хүдэлмэришэн, хүдөөгэй бэшэгшэдһээ ородог гээшэ.

Олониитэдэ тараагдадаг мэдээсэлнүүдэй шанар, ашаг үрэ ехэнхидээ эдэбхитэдһээ, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдһээ дулдыдадаг. Тиимэһээ газетымнай редакци өөрынгөө ажал хэрэгтэ хүдэлмэришэдые, таряашад, алба хаагшад, мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдые олоор хабаадуулхын тула ехэ оролдолго гаргажа байдаг. Газетэдэмнай һонирхолтой мэдээсэл, статья, бэшэгүүдые толилуулжа, хүдэлмэридэмнай туһалжа, уншагшадыемнай һонирхуулан баясуулжа байдаг хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд олон. Тэдэнэй тоодо Ц. Н. Номтоев, Д. О. Дармаев, Д. Ж. Бирбаев, Д. Г. Дугаров, С. Б. Ааидажапов, Ж. Б. Бадмаев, М. Ц. Балданова, А. К. Сурмач, Ц. Ц. Сагалеев, Д. О. Ширабон болон бусад.

Газетымнай саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд угаа ехэ. Партиингаа дотоодын ба гадаадын политика тайлбарилан ойлгуулха, арад зонойнгоо баатарлиг ажал хүдэлмэри үргэнөөр харуулха гээшэ совет хэблэлэй шухала зорилго болоно. Эдэ материалнууд «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «СССР-эй Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг», «КПСС-эй июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «Партийна ажабайдал», «Үзэл сурталай хүдэлмэри комплексно гуримаар», «Коммунист тухай хөөрөөн», «Ажалай журам шангадхаха», «Республикымнай ажалай үдэр», «Анхарагты: түрүү дүй дүршэл» гэхэ мэтэ ниитэ гаршаг доро толилогдоно.

Газетымнай хуудаһануудта республикын партийна организацинуудай ажал ябуулга үргэнөөр харуулагдана, тэдэнэй ябуулдаг эмхидхэлэй, политическэ, болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл согсологдоно, партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы коммунистнуудта дурадхагдана. Тиихэдэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ, партийна организацинуудта тоосоото-һунгалтын суглаануудай ямараар үнгэржэ байһан асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулагдана.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, гүрэнэй, үйлэдбэриин, ажалай журам бэхижүүлхэ, даалгагдаһан хэрэгтээ хүн бүхэниие харюусалгатай болгохо, бүгэдэ арадай зөөри хамгаалха, хүн зоной һуудал байдал бүри һайн болгохо талаар эрид хэмжээ абаха асуудалнуудта газетэмнай саашадаашье анхаралаа ехээр хандуулха.

Мүнөө хүдөө нютагуудта тон харюусалгатай хаһа—малай үбэлжэлгэ эхилээд байна. Энэ шухала кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар Сэлэнгын районой ажахынуудай малшад үнэтэ үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлые республикымнай ажалшадай ямараар дэмжэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын тула хэр зэргэ тэмсэжэ байһан тухай газетэдэмнай ходо бэшэгдэжэ байха.

Социалис демократиин саашадаа хүгжэжэ байһые харуулхадаа нютагай Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, ажалша коллективүүдэй ажабайдал, ажал хэрэг тухай хөөрэхэбди. Тиихэдэ худалдаа наймаанай, соёл гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинуудай ажал хэрэг тухай материалнууд газетэдэмнай ходо толилогдожо байха.

Совет литературын, хүгжэмэй, соёл культурын хүгжэлтые газетэмнай ходо харуулжа байдаг, саашадаашье харуулха.

Газетымнай хүндэтэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, бүхы уншагшад! Тэмдэглэгдэжэ байгаа һайндэрөөр тганадаа амаршалаад, газетымнай редакциин урдаа табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэмнай туһалха бэзэт гэжэ найданабди.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА • ТАСС • АПН •

ГДР-эй ОБОРОНЫН НАЦИОНАЛЬНА СОВЕДЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

БЕРЛИН. ГДР-эй оборонын национальна соведэй иимэ мэдээсэл энлэ тараагдаба: Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдһээ сэрэгэй булюу хүсэтэй боложо, сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие өөһэдынгөө аша туһада үндэһөөрнь хубилгахын тула США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд элдэб хэмжээнүүдые абажа байна. Иимэ зорилготойгоор американ шэнэ ракетнэ түхеэрэлгэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохые харааална. Угайдхадаа ФРГ-гэй газар дайда СССР болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэ зүрюугээр шэглүүлэгдэһэн түрүүлэн добтолго хэхэ американ ядерна буу зэбсэгүүдэй тодхогдон табигдаха гол талмай болохо байна бшуу.

Варшавска Договорой бусад гэшүүн-гүрэнүүдтэй бүрин хүсэдөөр үгэсэ ойлголсожо, Европодо тараан тодхогдоһон дундуур зайда хэрэглэгдэхэ шэнэ ядерна ракетэнүүд түйлай аюултай байна гэжэ Германиин Демократическа Республика оло дахин тэмдэглэһэн, тиигээд байгаа һаань, социалис гүрэнүүд харюугай хэмжээнүүдые абаха баатай болохо юм гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Шахардуу шанга байлалые һулаhуулха, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн олон тоото дурадхалнуудые Советскэ Союз, ГДР болон Варшавска Договорой бусад гүрэнүүд оруулһан юм. Мүнөөшье эдэ дурадхалнуудынь хүсэндөө байһаар.

«Першинг-2» түхэлэй баллистическэ ракетэнүүдые, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ далита ракетэнүүдые Баруун Европодохи НАТО-гай гэшүүн зарим оронуудта тараан тодхохо бэлэдхэлээ Холбоото Штадуудай түгэсхэжэ байһантайнь дашарамдуулан, Советскэ Союз, ГДР болон бусад социалис оронууд өөһэдынгөө аюулгүйе хангахын тула нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха баатай болобо.

Советскэ Союзай правительствын ба Германиин Демократическа Республикын правительствын хоорондо үгэеэ ойлголсоһоной ёһоор, оперативно-тактическа зорилготой ракетнэ комплекснуудые тодхон табихын тула ГДР-эй газар дээрэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилбэ.

Элэ алхамууд хадаа американ ракетэнүүдые Европодо тараач тодхолгодо зорюулагдаһан харюугай хэмжээнүүд болоно. Тэдэ Варшавска Договорой болон Европодохи НАТО-гай хоорондохи ядерна хүсэнүүдэй тэнсүүриие хангаха гэһэн зорилготой юм.

ЧССР-эй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын зарим оронуудта тараан тодхохые США-гай ба НАТО-гай бүлэглэлэй бэлдэжэ байһанһаа уламжалан, элэ түсэбүүдые бэелүүлгэ манай орондо, манай союзнигуудта, Европын аюулгүй байлалда, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда уршаг тойбо татаха байна гэжэ ЧССР-эй правительство нэгэнтэ бэшэ анхаралаа хандуулһан байгаа гээд ЧССР-эй правительствын эндэ дэлгэрүүлэн тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. НАТО-гай элэ түсэбүүдээ бэелүүлээд байгаа гээшэ һаань, адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһондо үндэһэлһэн политическэ, сэрэгэй зохихо хэмжээнүүд абтаха юм гэжэ манай зүгһөө нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн байха.

«Першинг-2» түхэлэй баллистическэ ракетэнүүдээ, далита ракетэнүүдые тараан тодхохо хүдэлмэреэ США-гай дүүргэжэ байһыень анхаралдан абажа, ЧССР-эй ба СССР-эй правительстванууд харюугай хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэбэ. Хэрбээ эдэ ядерна хэрэгсэлнүүдэй тараан тодхогдоо һаань, иимэ хэмжээнүүд абтаха байна. Хоёр правительствын үгэеэ ойлголсоһоной үндэһөөр, оперативно-тактическа зорилготой ракетнэ комплекснуудые тараан тодхохын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилбэ. Европодохи бүхы дэлхэй дээрэхи стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэжэ, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн США-гай ба НАТО-гай һэдэлгэнүүдые зайсуулан сараха зорилготойгоор иимэ алхамууд хэгдэхэ баатай болоһон байха юм.

ГРЕНАДАДА ЭСЭРГҮҮ США-гай ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГА

СЕНТ-ДЖОРДЕС. США-гай засаг захиргаанаар тухиргадан бэелүүлэгдэһэн гадаадын зэбсэгтэ хархис ябуулга октябриин 25-най үглөөгүүр революционно Гренадада эсэргүүгээр үүдхэгдээ. Нютагай сагаар 5 час 50 минутада самолёдууд булимтарагшадай авиадесантые ниислэл хото шадар баригдажа байһан уласхоорондын аэропортын оршондо буулгаһан байгаа. Десантнигууд болон олтирогые хамгаалагшадай хоорондо шанга буудалдаан болобо. Тэрэ үедэ американ сэрэгэй хэдэн корабльнууд Гренадын эрье шадараар бии болоһон байна.

Гренадада добтолхын урда тээхэнэ Карибска бүлэглэлэй правительствануудай (КАРИКОМ) толгойлогшоной зүблөөн боложо, тэрээн дээрэ США-гай хашалта харшалалтаар Ямайкын, Барбадосой, Сент-Люсиин ба Антигуагай правительстванууд булимтаран корпусой бүридэлдэ сэрэгшэдээ оруулхые зүбшөөбэ. Булимтарагшадай сэрэгүүд Барбадосто суглуулагдаа. Американ далайн ябаган сэрэгэй частьнууд октябриин 24-дэ США-һаа нишэ эльгээгдээ һэн.

Гренадада боложо байһан революционно хүгжэлтые зайсуулжа, энэ оронииe шэнэ түхэлэй колониальна дарлалта мүлжэлгэ доро дахинаа оруулха гээшэ империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгын гол зорилго болоно.

ДЖОРДЖТАУН. Гайанын радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Гайанын президент Ф. Бернхэм эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушааха зуураа, үйлэ хэрэгүүдэй иимэ хүгжэлтэ тухай уридшалан һануулаа һэм гэжэ мэдүүлбэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ СОВЕДЭЙ СЪЕЗД

ЧИКАГО. Ядерна хёмороо зүришэлдөөнэй аюулые зайсуулан сарахын, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө тэмсэдэг ниитын эгээл ехэ нэрэ хүндэтэй эмхинүүдэй нэгэн болохо США-гай эб найрамдалай соведэй гурбадахи съезд эндэ боложо эхилбэ. США-гай элдэб районуудһаа ерэһэн олон зуугаад хүн хоёр үдэрэй туршада эб найрамдалай түлөө хүдэлөөе эдэбхижүүлгын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлэй ниитэ нэгэн фронтдо эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые нягтаар жагсаалгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хуралдаанда хабаадагшад тогтоол баталан абахадаа, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн США-гай ба НАТО-гай аюулта түсэбүүдые эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ. Американ олониитэ эдэ ракетэнүүдые тараан тодхуулхагүй ёһотой гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Бумбэрсэг дэлхэйе ядерна дайнай аюул руу түлхижэ оруулхые һэдэжэ байһан Рейганэй захиргаанай дай жүрөөдэһэн политикые съезддэ хабаадагшад эрид буруушааһан байха юм.

ООН-до ХАРША ЯБУУЛГАНУУД

ВАШИНГТОН. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида эсэргүү һүйдхэлтэ добтолгонуудые США-гай захиргаан дахинаа хэжэ захалба.

Энэ удаада тэрэнэй Устав болон тогтоолнуудые хазагайруулһанайнь түлөө уласхоорондын эмхиин гэшүүнһээ Израилиие гаргаха тухай шиидхэбэри ООН-ой Генеральна Ассамблейн 38-дахи сессиин комитедэй баталан абалгада һаад ушаруулхын тула Вашингтон һүйдхэлтэ ябуулга эмхидхэнэ. Хэрбээ иимэ шиидхэбэриин абтаа гээшэ һаань, Холбоото Штадууд саашадаа Генеральна Ассамблейн хүдэлмэридэ хабаадахаяа арсаха, мүн ООН-до гэшүүнэй түлбэри түлэхэеэ болихо юм гэжэ США-гай гүрэнэй департаментын тусхай түлөөлэгшэ занаһан байна. Захиргаанай иимэ хараа шэглэл «американ правительствын ба конгрессэй һанал бодолһоо үндэһэ баримтатай байһыень элирхэйлэн харуулна» гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ХОТО хүдөөгэй hОНИН

ТАНИЛСАГТЫ: МҮНГЭШЭ ДАРХАН ПУНЦУКОВА

...Талын элдэб үнгын сэсэгүүдэй, модо hөөгүүдэй нойрhоо hэрижэ байhан зунай нэгэ үглөөгүүр. Хадаhаа урүүдhан гоё hайхан ташалан. hүрэг хонидой дэргэдэ тэрэлэ үжэдэлэн буряад хониншон басаган. Бүүралтаhан Онон мүрэн тээ доохоншуурнь урдана. Эдэ хадаа нэлэнхы үргэн Агын талые харуулhан зураг болоно. Нигэжэ Улаан-Үдын уран hайханай зүйлнүүдэй ба гарай бэлэгүүдэй заводто хүдэлдэг Светлана Пунцукова түрэhэн нютагаа зурагладhан байна.

—Хэдытэйдээ түрүүшынгээ зураг зураhан байнат? —гэжэ, Светланатай уулзахадаа hураа hэм.

— Түрүүшынгээ зурагые hананагүйб... Бага ябахадаа, өөрыгөө зурган хургатайгаар зурахаргүйдаа hайнаар мэдэгшэб, — гээд, энэбхилэн харюусана.

Харасгай хара нидхэтэй, урихан шарайтай энэ басаган хүршэ Шэтын областиин Агын Буряадай автономито округой Шулуутай гэжэ нютагта түрэhэн юм. Дунда hургуули дүүргээд, нютагайнгаа почтодо хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Тиихэдээ бүхы сүлөөтэй сагаа зураг зураха хэрэгтэ зорюулдаг hэн. Тэрэл үедэ уран зурагай училищида ороходо сэгэн бодол түрэhэн байгаа. Тэдэ тэрэ hананhан училищада бэшэ, харин Улаан-Үдын 2-дохи ГПТУ-да орожо, мүнгэшэ дарханай мэргэжэл шадабарида hуража эхилhэн юм.

—Светлана, уран зурагта дуратай аад, юундэ мүнгэшэ дархан болохоёо hанаhан байнат?

—Энэдэ ямаршье гайхалтай юумэн байхагүй. Юуб гэхэдэ, минии үбгэн абамни Агын талаар алдар суудa гараhан мүнгэшэ дархан байhан юм. Хадамда гараха басагадтаа гоёолтонуудые Монголhоо ерэжэ захидаг hэн гэжэ нютагайхид намда хөөрэдэг. Улаан-Үдын 2-дохи ГПТУ-да орожо шадаагүйшье hаа, мүнгэшэ дархан болохоороол болохо hэм. Түрэhэн нютагтам мүнгэшэ дарханууд бии. Намайе тэрэ hургаха байгаа.

—Ажалтай хүндэ бэшэ гү? Цех соогоо гансаараа басаган —дархан гээшэ аабзат?

—Тиимэшье хүндэ бэшэ даа. Хүбүүд намда туhалжа байдаг. Владимир Мягков — минии hурган хүмүүжүүлэгшэ.

Светлана Пунцуковагай оюун бэлиг шадабари тухай хэлэхэнь үшөө эртэ. Харин дуратай хэрэгтээ шунан орожо, оролдосо ехэтэйгээр хүдэлдэг эрмэлзэлыень тэмдэглэмээр.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Светлана Пунцукова.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

ХҮНДЭТЭ ТЭМДЭГЭЭР ШАГНАГДАБА

СССР-эй дээдэ болон дунда тусхай hуралсалай министрэй захиралтаар «Ажалдаа эрхим дүнгүүдые туйлаhанайнгаа түлөө» гэhэн тэмдэгээр тус hалбарида хүдэлдэг бүлэг хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаба. Энэ тэмдэгтэ хүртэгшэдэй дунда Буряадай АССР-эй багшанар бии. Тусхайлбал, Зүүн Сибириин технологическа институтай проректор, доцент В. И. Шайдуров, кафедрые даагша, техническэ эрдэмэй кандидат М. И. Хараева, [illegible] Н. Б. Баяндуева болон бусадые эндэ нэрлэлтэй.

А. ЛЕГКИЙ.

Москва.

СПОРТ

БААТАР ХҮСЭТЭЙ ХҮБҮҮД ЛЭ

Штангистнууд ниимэрхүү, тиимэрхүү үрэ дүнгүүдые харуулха ёнотой гэжэ шэнжэлэгшэд нэгэшье бэшэ баг-саамжалан хэлэдэг гэшэ. Зүгөөр бар хүсэтэн эдэ баг-саамжалалнуудыень ходо-доо буруу hүргэжэрхидэг. Дэлхэйн болон Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө Москвада боложо байhан мүрысөөнэй дүнгүүд энээниие элирхэйлэн харуулба.

Мүрысөөнэй гурбан үдэрэй хугасаа соо дэлхэйн 13 рекорд тогтоогдоо. 60 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй штангистнуудай мүрысөөн октябриин 24-нэй үдэшэлэн 5 рекорд тогтоогдоhон байна. Тэдэ нимэ тэнсүү шанга тэмсэлдэ илалта туйлhан Ереванай 22-той студент Юрик Саркисянай амжалта бүри ехэ удхатай болоно бшуу. Тэрэ дэлхэйн рекордые гурба дахин шэнэлээ. Тиигэжэ 175 килограммай штангые түлхин үргэжэ, хамта 312,5 килограммай үрэ дүн харуулба. Энэнь 19-тэй болгар штангист Стефан Топуровай урдын амжалтаhаа 7,5 килограммаар үлүү болоно.

Урдын рекордсмен хоёр дахин шэгнүүрээр адли юо дүн туйлэбэшье, хүндэшэг бэетэй байhан, хоёрдохи hуури эзэлээ. Тиигэбэшье Топуров 180 килограммые түлхин үргэжэ, өөрынгөө шэгнүүрэйнгөө гурба дахин ехэ штанга үргэhэн дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүндэ атлет болобо бшуу.

Нэмэлтэ дүрбэдэхи hэдэлгэдэ угзаран үргэлгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд — 138 килограмм тогтоогдобошье, урдын чемпион Марека Северына (Польшо) гэгшые урагшагүйдэhэн спортсмен гэжэ нэрлэхэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ хоёрдохи упражнениидэ 160 килограммhаа мүрысөөжэ эхилхые захил хэhэн аад, энээниие абажа шадангүй, гол шанда хүртэхын түлөө тэмсэхэ аргагүй болоhон байха юм. Тиигэжэ Румыниин атлет Джелу Раду гурбадахи hуури эзэлбэ, — 292,5 килограмм.

Түрүүшын хоёр hуури эзэлэгшэдэй харуулhан үрэ дүн гайхамшаг ехэ байна. Ерэхэ жэлдэ тулада 317,5—320 килограмм үрэ дүн харуулха хэрэгтэй гэжэ хоёр спортсмен пресс-конференцидэ дэрэ тон адляар мэдүүлhэниинь hонирхолтой.

Наймаа жэлэй урда хүмүүжүүлэгшэдэйнгээ нэгэн, дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шалгарhан, хүндэлэлтэ табсангай дээдэ шатада гараха юм гэжэ Эчмиадзинска районой Гехакерт тосхоной hургуулиин тренер Феликс Алиев хэлэhэн байгаа. Мүнөө болотор Алиевай hурган hонин байдаг Юрик Саркисян хөөрэжэ үгөө бшуу. Жэл урда тээ тэрэ Любляна хотодо болоhон дэлхэйн чемпионадта илалта туйлаа hэн.

Мүнөө Ереванай физкультурын институдай дүрбэдэхи курсын студент дэлхэйн 13 рекорд тогтоохой. Хэрбээ тогтооhон амжалтынь хэдэхэн минута болоод үлүүлхэдэнь тэрэ голхордоогүй юм. Имэ ушарта тэрэ нигэжэ хэлэдэг: би үшөө ехые үргэхэб.

Имэ тэнсүү шанга тэмсэлдэ туйлагдаhан илалтын ехэ баяр баясхалан асардаг байhаниинь мэдээжэ, гэжэ чемпион хэлэбэ. Тэдэ нимэ шанга тэмсэлдэ мүрысөөжэ бэлдэхэ hамда илангаяа ехэ урма баяр асарба. Имагтал нимэ шанга тэмсэлдэ өөрыгөө шалгажа, арга боломжонуудаа туршаха болоно.

Эндэ СССР-эй болон Болгариин сурлуулагдамал командануудай хоорондохи тэмсэл үргэлжэлhэн байна. Түрүүшын болгар шэгнүүртэ манай оронhоо хоёр хүн хабаадаа. Тиимэhээ дүрбэн алтан, хоёр мүнгэн шангууд та хүртэбэ. Болгариин атледүүд элэ бүхы шэгнүүрнүүдтэ хабаадахадаа, табан алтан, хоёр мүнгэн, хоёр бронзо медальнуудаар шагнагдаhан байха юм.

(ТАСС).

ПУТЁВКООР УРМАШУУЛАГДАА

Республикын габьяата механизатор А. Г. Цыремпилов түрүүтэй Оронгын совхозой комсомол-залуушуулай лугомелиоративна звеногой гэшүүд жэлhээ жэлдэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйладаг юм. Байгша онойшье үбhэ хуряалга дээрэ болоhон мүрысөөндэ тус звеногойхид шалгараа. Габшагай звеногой механизаторнууд мүнөө зеленко хуряалгада эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Агуу Октябриин hайндэр болотор энэ шухала хүдэлмэрээ дүүргээд, звеногой 14 гэшүүд Москва—Рига—Минск гэhэн маршрудаар аяншалгада гарахаяа бэлдэжэ байна. Социалис мүрысөөндэ үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө залуушуулай аяншалгын «Спутник» гэжэ бюрогой зүгhөө эдээндэ хүнгэлэлтэтэй путевконууд үгтэхэ юм.

Улаан-Үдын район. Манай корр.

ЭДИРШҮҮЛ ХАБАЯА ТУРШАА

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэжэ, хүүгэдэй спортын hургуулиин «Динамо», «Трудовые резервы», болон «Спартак» бүлгэмүүдэй 200 шахуу эдир барилдаашад хабаадаба. Тиихэдээ тэдэнэр хаба шадалаа туршахаhаа гадна, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байха юм.

Эдиршүүл наhанай хоёр бүлэгөөр барилдаа. Бага наhанай бүлэгтэ Олег Жапов, Костя Фролов, Мунко Лубсанов, Батор Ринчинов, Костя Ванчугов, Виталий Пестерев, Валера Мункуев, Ваня Котенев, Эрдэм Раднаев, Ринат Валеев, Слава Осипов, Андрей Хандушкеев, Олег Анисимов гэгшэд өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илажа, Улаан-Үдэ хотын чемпионууд болобо.

Хүүгэдэй спортын hургуулиин hурагша Костя Ванчугов классическа барилдаанай секцидэ ябадаггшье hаа, энэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, яhала гоё hайхан арга дүрэтэй, бар хүсэтэй байhанаа харуулжа, илалта туйлаа.

Аха наhанай бүлэгтэ hонирхолтой, шанга тэмсэл болоhон байна. 48 килограмм. Эндэ Андрей Матюнов (ДЮСШ) «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Михаил Жаповтай барилдахадаа, имагтал hүүлшын секундануудта хэдэн балл абажа, түрүү hуури эзэлhэн байха юм.

Удаадахи шэгнүүртэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй эдир барилдаашан Виктор Монсонов хүүгэдэй спортын 7-дохи hургуулиин hурагша Алексей Цыреновтэй түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаба. Эндэ тэнсүү шанга тэмсэл болоо. Бар хүсөөрөө халта булюу байhан В. Монсонов илалта туйлаба.

56 килограмм. Энэ шэгнүүртэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Тумэн Жаргалов илажа гараха ааб за гэжэ суглараашад hанаа hэн. Зүгөөр «Динамо» бүлгэмэй Бимба Цыденов эхинhээ хойшо эршэмтэйгээр добтолжо, республикын ниислэл хотын чемпион болоhон байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ И. Волков, В. Барейта, Ц. Дашиев, Б. Мункуев, П. Котлыков, Е. Вялов, О. Сычев, А. Елбаскин гэгшэд түрүү hууринуудые эзэлбэ.

— Энэ мүрысөөн эдир барилдаашадай яhала hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhые харуулхаhаа гадна, зарим тренернүүдэй хүдэлмэридэ тохёолдоhон дутуу дундануудые элирүүлбэ. Эдэ дутагдалнуудаа усадхан зайсуулхын тула тренернүүд болон мэргэжэлтэд элэбхитэйгээр ажаллаха ёhотой,— гэжэ хүүгэдэй спортын 7-дохи hургуулиин директор, спортын мастер Р. Г. Валеев мүрысөөнэй дүнгүүдые сорсолно.

Илагшадта горспорткомитедэй дипломууд, дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаhан байха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

КУКРЫНИКСНҮҮДЭЙ НЭГЭН

ДЭЛХЭЙ дээрэ эгээл ута наhатай уран зураааша 240 наhанай дабаае дабаба. Энэ уран зураашын нэрэ хадаа Кукрыникснүүд. Суута энэ нэрын түрүүшын үе боложо ороhон Михаил Васильевич Куприянов энэ үндэр наhанда хубитаяа мүн оруулба. «Таhаршагүй, нэгэ амисхалта гурбалжан» гэжэ М. Горькиин нэрлэhэн энэ ансамблиин эгээл одхон зураашань 80 наhаяа гүйсөө.

Эдэ уран зураашадта хүрэжэ гарахадаа, ойн баярай хүлгөөнүүд тэдэнэй үдэрэй гуримые hандаргаагүй байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент ойлгоhон байна. М. Куприянов, П. Крылов, Н. Соколов гэгшэд уданайнгаа хэбээр ажаллажа байгаа. Зүгөөр домбохон соо hуулгаhан баглаа сэсэг бултанайнь hайндэрые hануулна.

Порфирий Никитич Крылов юбиляраа амаршалаад, Кукрыникснүүдэй шогтойхон үгэнүүдээр иигэжэ хэлэбэ:

— Мишые мүртэйгөөр тэбэрижэ шадахагүй байhандаа, досоомни нэгэ заа муудана. Бидэниие зэргэлүүлээд зогсоогоо hаань, Миша түрүүн зогсохо ёhотой, тиихэдэ бинь хамагай хойно зогсохо болоно хаб Бүхы шадалаараа үндыгөөшье hаа, хүзүүндэнь арайл хүрэхэгүйб.

— Теэд яахаб даа, би тонгойгоод үгэhүүлби даа,— гэжэ үндэр гэгшын юбиляр хани нүхэртөө тонгойгоод үгэбэ. Гэбэшье ажал ехэ, саг бага. Минутын тэдысэ шоглолсоод, энеэлдээд, дахин хүдэлмэри бусалжа эхилхэ юм...

Хара, сагаан хоёр боложо хубаарhан хабтагар ехэ саарhан дээрэ ендэр элиржэ ерэбэ. Тэрэнэй саана зогсожо байhан ораторай аманhаа гулабхаанууд ниидэн гаража байтараа... снарядууд болошохо юм.

— Манай үе сагай hанаа зоборитой үйлэ хэрэгүүдhээ энэ темэ удхалагдан гараа,—гэжэ Куприянов хөөрэнэ.— Эб найрамдалда энхэргэн дуратай байhан тухайдаа ООН-ой ендэрhээ США-гай президентын мэдүүлhэн гоё-гоё үгэнүүд hайн мэдээжэ ха юм. Мораль тухай, хүниие хайрлаха сэдьхэл тухай, худал хуурмагаар номнohыень бүхы дэлхэй сонособ. Тиигээд лэ бидэ өөhэдынгөө мэдэлэй зэр зэбсэгые хэрэглэн, американ ёhoop эб найрамдалда дурлалгые иигэжэ харуулба гээшэбди...

Жара шахуу жэл соо хамта ажаллажа байhан Кукрыникснүүдэй сатирическэ зэр зэбсэгэй хүсэн олон удаа шалгалта гараhан байха. Революциин дайсадтай болоhон тэмсэлдэ тэдэнэр сатира гээшые өөhэдынгөө союзник болгоhон түүхэтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ тэдэнэй зураhан карикатура нүүрыень бэшэ, нугаhыень тудадаг байгаа. **Дайшалхы гвардейскэ расчет** гэжэ тэдэниие тэрэ үедэ дэмы нэрлээгүй. 1941 оной июниин 22-то зурагдаhан «Дайсаниие гам хайрагүй бута сохин, үгы хэе!» гэжэ нэрлэгдэhэн түрүүшын суута плакадhаа эхилээд, Нюрнбергдэ бологшо ехэ сүүд дээрэ хэгдэhэн публицистическэ зураглалнууд хүрэтэр — тэдэнэй дайшалхы зам иимэ байна. Уур сухалаар, үзэн ядалгаар нэбтэрhэн карикатуранууд дайсадай зүрхэндэ хүрэмэ хүсэтэй байhан байгаа. Тиимэл хадань Москвае абаhанай hүүлээр гансата үгы хэгдэхэ хүнүүдэй список соо Кукрыникснүүдые фашистнууд оруулhан байгаа бээз.

Мүнөөдэршье тэдэнэй карандаш урданайхяараа хурсаар үзүүрлэгдэhэн зандаа: политическэ муу муухай үзэгдэлнүүдтэй газетын хуудаhаар дамжуулан, үдэр бүриин номгоршогүй байдалда тэдэнэр хэнэ. Саг дарыдаа нүлөө үзүүлдэг пропаганда гэжэ уран зураашад тэдэнэй хүдэлмэриие нэрлэдэг байна. Тэдэнэй зурагуудай али зэргэ хүнүүдтэ хэрэгтэй байhые «Кукрыникснүүдтэ» гэhэн богонихон адресаар уншагшадhаа үдэр бүри ерэжэ байдаг олон тоото бэшэгүүд гэршэлнэ.

— Гурбуулан хайшан гээд хүдэлмэрилдэг гээшэбта гэжэ хүнүүд манhаа ходо асуудаг,— гэжэ уран зураашад хөөрэнэ.— Манай харюу угаа юрын юм даа: гурбуулан хүдэлдэгбди. Хабтагар саарhан — нэгэн, харин карандашнай—гурбан. Зурагайнгаа удхые зүбшэн хэлсэхэш, эскиз хэхэш, гурбуулан тэрэнээ тухандань хүргэхэш. Иимэ аргаар хүдэлмэрилхэ гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ юм. Ямаршье уран зураашын ара нюрганда хоёр шүүмжэлэгшэ зогсодог бэшэ бшуу. Зурлаахай гаргажа үрдеэдүйдэш, нүгөө хоёршни оролсожо, саг дарыдань заhаха.

Иигэжэл гурбуулан хамтадаа политическэ карикатура хэдэг, тоhон гү, али үhан шэрээр зурадаг, уран зохёолой иллюстраци бүтээдэг байха юм. Мүн баhа скульптурна гоё шаржнуудые бүтээжэрхидэг. «Гурбуулан» гэжэ номоошье тэдэнэр нэрлээ. Бүхы хэhэн зурагуудтань адли, тэрэ номынь ялас гэмэ бэлигтэйгээр бэшэгдээ. «Бидэ гурбанай хүн бүхэн өөр өөрынгөө уран бэлигые хүгжөохэ гэжэ оролдодог ааб даа. Зүгөөр хамтадаа хэhэн юумэнүүдыемнай бидэ гурбанай хэншье ганса гансаараа диилэхэгүй байгаа. Бидэ гурбуулан саг үргэлжэ бэе бэеэ hургажа байдагбди»,— гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ.

Харин хүн бүхэниинь өөр өөрын дуратай юумэтэй.

— Хэрбээ би уран зурааша болоогүй hаа, заатагүй энтомолог болохо байгааб,— гэжэ М. Куприянов хэлээд, эрбээхэйнүүдэй, сохонуудай аргагүй hайн суглуулбариие омогорхон харуулна. Энэ коллекциие хэдэн арбаад жэлдэ суглуулжа байhан байна.

Тиихэдэ уран зурааша байhан дураяа Куприянов ямараар харуулнаб? Хүн зоноор дүүрэhэн, шууяатай магистральнуудтай город зураха дуратай. Парижай, Римэй, Флоренциин, Венециин, Несебрын үйлсэнүүдые тэрэнэй уран биирэ зураhан байна. Эдэ городуудай дунда Москва онсо hуури эзэлдэг.

Нүгөө хоёртоол адли өөрын онсо бэлигтэй Куприяновай хубита бага бэшэ. Гурбалжан боложо хамтарhан уран зураашадай булад шэнги журамда шүтэнгеэр бултадаа тэдэнэр ажаллана, бэлиг шадабарияа үгэнэ.

Л. БЕРНАСКОНИ.
ТАСС-ай корр.

ХҮН ба БАЙГААЛИ

НАМАРТАА СААД ХАРУУҺА ЕХЭТЭЙ

Намарай саг саад ургуулагшадта харюусалгатай хаhа юм. Бүхы ургамал энэ үедэ утын үбэлжэлгэдэ hайса бэлдэгдэхэ ёhотой. Үрэ жэмэстэ hөөгүүдэй үрые саг болзортонь түүжэ суглуулха шухала. Үгы hаа, бүхы шэмэ шүүhэнь үрэнүүдтээ орожо, модоной «бэень hуларха» бшуу. Намарай сагта ургамал модондо азотно үтэгжүүлгэ хэжэ яашье болохогүй. Юуб гэхэдэ, hалбаран ногоорхо, ургаха хаhынь утадахада, ургамал саг болзортоо набша намаагаа губижэ, түрүүшын хүйтэнэй буутар хатуужажа үрдихэгүй ха юм.

Ургамал модо үбэлжэлгэдэ бэлдэхэдээ, hайса уhалха хэрэгтэй. Шииг нойтоор дуталдаа hаа, модод үбэлэй, хабарай үедэ оройгоороо хатажа болохо. Тиимэhээл октябрь hарада үрэ жэмэстэ ургамалнууд үндэhэндөө хүрэтэрөө дүүhан hайса уhалагдаха ёhотой. Саадай олонхи ургамал Байгалай үмэнэхи шэмэрүүн хүйтэниие дабажа гараха шадалгүй hэн тула үбэлдөө хүлдэдэг. Тиимэhээ энээниие hэргылхын тула шорой шохой, модоной хибэдэhэ, hолоомо гэхэ мэтээр бөөмэйлэн хушаха хэрэгтэй. Хулганаануудай модо гэмтээхэгүйн тула хушалта дороо хоро хаяха шухала. Газарай хүрьhэнэй хүрэхын урда, октябрь hарада малина, hалхитай талалиг участогуудта ургадаг хара үрэтэй рябина, вишни, гүлзөөргэнэ гэхэ мэтэ шоройгоор хушагдадаг. Элдэб хабтагай, хуурай гэшүүhэ мүшэр хэрэглэхэдэ болохо. Гэбэшье хушалтынь hэрхигэрээр хэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, хабарай түрүүшын дулаан үдэрнүүдтэ халуудажа муудаха бшуу. Гүлзөөргэные шоройгоор хушаа hаа, апрелиин тэн багаар сүлөөлжэ, агаар оруулха хэрэгтэй.

Намартаа үрэ жэмэстэ hөөгүүдые тарихада тааруу хаhа мүн. Намар hуулгагдаhан үхэр нюдэн, малина хабарай сагай ерэхэдэ, hуга ургадаг юм. Харин шасарганые хабарынь тарибал дээрэ. Үбэлдөө шасарганын эшэнүүдые зүбөөр хадагалха шухала. Тиихын тулада 40 сантиметр гүнзэгы нүхэ малтажа, шоройгоор үндэhэнүүдынь хушаха, уhалха хэрэгтэй. Газарай хүрьhэнэй хүрэхэ үеэр үшөө дахин хушабал hайн. Хабартаа апрель hарын hүүлээр, май hарын эхеэр ургамалнуудые hуулгахада мүн лэ тааруу хаhа. Бүри намар, октябрь hарада нүхэнүүд малтагдажа бэлдэгдэдэг.

Тарихадаа, модо, hөөгүүдэй эшэнүүдэй хоорондо зай үлөөдэг. Жэшээлхэдэ, ранеткэ, сливэ гэхэ мэтын хоорондо 3 метр, томо үрэтэй яблониинуудай хоорондо 5, вишни, шасарганануудай хоорондо 2 метр зай үлөөхэ хэрэгтэй.

Үбэлэй сагта саад соо модо, hөөгүүдые тойруулаад саhа обоолхо, тэрэнээ гэшхэжэ нягталха хэрэгтэй. Иигэжэ модо hөөгүүд хулганануудhаа аршалагдадаг. Үтэгжүүлгын зүйлнүүдые, хорхой шумуул хюдаха хоро, ажалай зэр зэмсэгүүдые үбэлдөө бэлдэхэ хэрэгтэй.

Н. НОВОСЕЛОВА,
республикын үрэ-жэмэстэ станциин научна хүдэлмэрилэгшэ.

ЭКРАН ДЭЭРЭ— МАНАЙ ҮЕ САГАЙ ХҮН

Новосибирскын Академгородогто, «Сибтекстильмашай» цехүүдтэ, хүдөөгэй клубуудта СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин секретариадай нүүдэл засэдани hаяхан боложо дүүрэбэ. Киногой уран бэлигтэнтэй хамта эрдэмтэд, хүдэлмэришэд, партийна, совет ба комсомолой хүдэлмэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаа.

— Мүнөө үе саг гээшэ манай киноискусствын гол темэнь болоно, — гэжэ зохёохы ажалтанай холбооной правлениин секретарь Г. Марьянов хэлэбэ. Тиимэhээл энэ темэ засэданида хабаадагшадай гол анхаралда байба бшуу. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Мосфильмдэ», «Ленфильмдэ» Украиныш ба Грузиин студинуудта совет ёhоной ажабайдал, арадай зохёохы ажал харуулhан шэнэ бүтээлнүүд байгуулагдаа гээд тэдэнэр тэмдэглээ. Хото, хүдөөгэй ажалшадтай кинематографистнуудай зохёохы холбоое бэхижүүлhэнэй ашаар энэ туйлагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Новосибирскдэ М. Хуциевай «Послесловие», П. Чухрайн «Клетка для канареек» ба Л. Гогоберидзын «День длиннее ночи» гэhэн шэнэ фильмүүд харуулагдаhан байна. Эдэ фильмүүд дотор манай үе сагай социальна ба арюун зүб ябадалай асуудалнууд табигдана.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ»— промышленна предприяти, колхоз, совхозуудhаа абтаhан тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. КПСС-эй областной комитедэй XIII пленум. «Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ»—КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысовэй хэhэн элидхэлhээ.

Хоёрдохи хуудаhанда. КПСС-эй областной комитедэй XIII пленум. «Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ» — КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысовэй элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ.

Гурбадахи хуудаhанда. «Бүмбэрсэг дэлхэйн hонин —ТАСС-ай ба АПН-эй корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Шэнэ hонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта»— нютаг нютагай hонинной дээжэ. «Санинструкторнуудай слет болоо» —Г. Елисеевагай корреспонденци. «Спортивна долгин дээрэ» — тобшо мэдээсэлнүүд. «Хамтын анхарха хэрэг» — М. Бекетовэй статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Жгучая тайна века» — баримтата фильм 10.55 — «Взятка» — уран hайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери). 13.20 — Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15 35 —Баримтата фильмүүд. 16.55 — «Булад яажа хатуужааб». «Н. Островскиин зохёохы ажал ябуулга тухай».

Улаан-Үдэ. 17 40 — «Халаан» — тележурнал (буряадаар). 18.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 18.15 — Буркоопсоюзай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан дамжуулга. 18 45 — «Сасуутан» — киножурнал.

Москва. 19.00 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет». «Хоёр дэлхэй — хоёр политика». 19.30 —Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00— Горькийн хотын баянистнуудай хүүгэдэй оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 20.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа

Москва 20.45 — «Я шагаю по Москве» — уран hайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — СССР-эй арадай артистнууд А. И. Степанова, М. И. Прудкин, В. И. Качалов болон Л. М. Леонидов тухай. 23.25 — Концерт. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35—М. Ю. Лермонтов. «Мцыри». 7-дохи класс. 10.10—Испан хэлэн. 10.40 — М. Ю. Лермонтов. «Мцыри». 7-дохи класс. 11.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35— Зоологи. 7-дохи класс. 12.00— «Таанадта, түрэлхид». 12.30— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.40—Зоологи. 7-дохи класс. 13.05—Түүхэ. «Эртэ урдын Египедэй соёл». 13.35—«О, минии Дельвиг..» 14.35—Испан хэлэн. 15.05—«Дожить до рассвета»—уран hайханай фильм 16.20—Шэнэ hонин. 17.40 — Концерт. 18.15—«Шатарай hургуули». 18.45—«Зураг бүхэндэнь — наран».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 19.30—Соносхолнууд.

Москва. 20.15—Гуталай үйлэдбэриин «Заря» нэгэдэлэй КПСС-эй ЦК-гай hайшааhан түрүү дүй дүршэл тухай.

Улаан-Үдэ. 20.45 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15— «Спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионат». Венгриhээ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35—«Время выбрало нас». — 5-серитэй уран hайханай фильм. (3-дахи сери). 23 40 —Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат.

САГАЙ УЛАРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Баруун-хойноhоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 3—8, хойто районуудта 2 градус хүйтэнhөө 3 градус хүрэтэр дулаан байха.

ОКТЯБРИИН 28—29-нэй үдэрнүүдтэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Саhан орохогүй. Баруун тээhээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Һүниндөө 7 — 12, Байгал шадар 0—5 градус хүйтэн байха. Үдэртөө 3 — 8 градус дулаан, хойто районуудта hүниндөө 20 градус хүрэтэр хүйтэн, үдэртөө 3 градус хүйтэн байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23 редактор—2 50-96. приемная—2.54—54 зам редактора—2 68-08 зам редактора—2-62 62 отв секретарь —2-50 52 секретариат—2 55-76 отделы: партийной жизни— 2 34 05 пропаганды—2-56 23 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2 64 36 2.63-86 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2 60 21 2 57-63 информации—2 60-91 переводов—2.54-93 писем и селькоров—2 67-81. корректорская—2-33-61 выпускающие — 2 35-95 отдел объявлений — 2 65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, [illegible]
Н-04660. Заказ № 247.